

คู่มือการปฏิบัติงาน

ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม
และการรักษาความสงบเรียบร้อย

เล่ม 3

งาน ชี้แจง วัตถุประสงค์

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

พระบรมราชาโชวาท ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดชฯ
ทรงพระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
ปีพุทธศักราช 2547

“ ผู้ปฏิบัติราชการ จำเป็นต้องรู้วิทยาการ ฐานะ และรู้ดีรู้ชั่ว
อย่างกระจ่างชัด จึงจะสามารถปฏิบัติบริหารงานในความ
รับผิดชอบให้ถูกต้องตรงตามเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผลที่เป็น
ประโยชน์เป็นความเจริญที่แท้จริงและยั่งยืน ทั้งแก่ตนเอง
และส่วนรวม ”

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
วันที่ 30 มีนาคม พุทธศักราช 2547

คู่มือการปฏิบัติงาน

ด้านช่างตวงวัด

จัดทำโดย

กรมการค้ำภายใน

กระทรวงพาณิชย์

คำนำ

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้มีการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ซึ่งมีการปฏิบัติงานที่ส่วนราชการจะต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 245 กิจกรรม จากส่วนราชการ 57 กรม ใน 15 กระทรวง 1 ส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง

ในการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ส่วนราชการยังคงมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน คำแนะนำและคำปรึกษาทางเทคนิควิชาการ ดำเนินการฝึกอบรมจนกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความพร้อมที่จะรับการถ่ายโอนภารกิจ และสามารถปฏิบัติการกิจให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าที่ส่วนราชการเดิมเคยปฏิบัติ มีคุณภาพมาตรฐานและประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานงานเพื่อเป็นหลักประกันการบริการสาธารณะให้มีคุณภาพอีกชั้นหนึ่ง

ดังนั้นในการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจ จึงได้ร่วมกันจัดทำ “คู่มือการปฏิบัติงาน” เพื่อมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
มีนาคม 2547

บทนำ

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการถ่ายโอนภารกิจงานด้านซ่งตวงวัดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านซ่งตวงวัด เพื่อนำไปปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง กรมการค้าภายในจึงได้จัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานด้านซ่งตวงวัดขึ้น โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมาตราซ่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ฉบับปัจจุบัน

กรมการค้าภายใน หวังว่าคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานด้านซ่งตวงวัดเล่มนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับการถ่ายโอนงานด้านซ่งตวงวัดไป จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนต่อไป

สำนักซ่งตวงวัด
กรมการค้าภายใน
เมษายน 2546

สารบัญ

	หน้า
คู่มือการปฏิบัติงานของนายตรวจชั่งตวงวัด	
1. อำนาจหน้าที่ของนายตรวจชั่งตวงวัด	1
2. หลักปฏิบัติของนายตรวจชั่งตวงวัดเกี่ยวกับการผูกบัตรห้ามใช้ การยึด และการดำเนินคดี	5
3. การพิสูจน์ตรวจสอบเครื่องชั่งของกลาง	6
4. ชนิดเครื่องชั่งของกลาง	7
5. หลักเกณฑ์การพิสูจน์เครื่องชั่งของกลาง	8
6. หลักเกณฑ์การวินิจฉัยเครื่องชั่งของกลาง	10
7. วิธีการทุจริตเกี่ยวกับเครื่องชั่ง	11
8. แบบรายงานพิสูจน์ของกลาง	13
9. บัตรพิสูจน์ของกลาง	14
10. การสอบสวนเพิ่มเติมและเป็นพยานศาล	15
11. ตัวอย่างการเขียนรายงานพิสูจน์ของกลาง	16
12. ตัวอย่างการเขียนบัตรพิสูจน์ของกลาง	17
13. ตัวอย่างการเขียนบัตรห้ามใช้	18
14. ตัวอย่างการเขียนใบยึดเครื่องชั่งตวงวัด	19
15. ตัวอย่างบันทึกการตรวจค้นและจับกุม	20
16. ตัวอย่างการเขียนรายงานนายตรวจ	22
17. ตัวอย่างการเขียนการเปรียบเทียบปรับ	23-24
การตรวจสอบให้คำรับรองเครื่องชั่งสปริง	
1. อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด	26
2. การหาค่าผลผิดของเครื่องชั่งสปริง	27
3. การดำเนินการก่อนการทดสอบ	27
4. หลักการทดสอบ	28
1. การทดสอบความสามารถในการทำซ้ำได้	28
- ตัวอย่าง	29
2. การทดสอบเครื่องชั่งในการวางน้ำหนักที่ตำแหน่งต่าง ๆ	30
- ตัวอย่าง	31
3. การทดสอบความถูกต้องของการชั่ง	32
- ตัวอย่าง	33

4. การทดสอบดิสคริเม็นชั้น	34
- ตัวอย่าง	35
5. ตารางการทดสอบ	36

การเปรียบเทียบปรับ

ตาม พ.ร.บ. มาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542

1. พระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542	40
2. ความผิดและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542	47
3. การเปรียบเทียบปรับและการปล่อยชั่วคราว	50
4. เอกสารสรุปคำบรรยาย	52

ภาคผนวก

ก. ระเบียบว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราว ตามความในพระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542	65-73
ข. บันทึกการจับกุม	75
ค. บันทึกการเปรียบเทียบคดี	79
ง. คำร้องขอปล่อยชั่วคราวและสัญญาประกัน	83
จ. หมายเรียก	87
ฉ. บันทึกการตรวจค้น	89

เหตุผลและความจำเป็น

เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกรมการค้าภายในได้กำหนดการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อให้ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นนายตรวจซั้งตวงวัด ตามพระราชบัญญัติมาตราซั้งตวงวัด พ.ศ. 2542 ออกตรวจสอบเครื่องซั้งเครื่องตวงเครื่องวัดให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง สร้างความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้าให้ได้รับปริมาณที่ครบถ้วนถูกต้องและเป็นธรรม รวมถึงการทำหน้าที่แนะนำประชาชนให้เข้าใจวิธีการใช้เครื่องซั้งเครื่องตวงเครื่องวัดที่ถูกต้องด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านซั้งตวงวัด โดยเป็นนายตรวจซั้งตวงวัด ตามพระราชบัญญัติมาตราซั้งตวงวัด พ.ศ. 2542

คู่มือ การปฏิบัติงานของนายตรวจชั่งตวงวัด

หน้าที่นายตรวจชั่งตวงวัด

หน้าที่สำคัญของนายตรวจชั่งตวงวัด คือการออกสำรวจตรวจสอบเครื่องชั่ง เครื่องตวง และเครื่องวัด ที่มหาชนมีไว้ขาย ไว้ใช้ เพื่อให้เครื่องชั่งตวงวัดถูกต้อง ตามความประสงค์ ของ พ.ร.บ.มาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ตลอดจนสำรวจตรวจสอบสินค้าหีบห่อให้แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตรา 62(1) แสดงปริมาณของสินค้าหีบห่อตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กำหนดตามมาตรา 62(2) บรรจุสินค้าหีบห่อตามปริมาณที่กำหนดตามมาตรา 62(3) และสำรวจสินค้าหีบห่อที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้สำหรับขายหรือจำหน่าย ตลอดจนดูแลให้การขายการผลิต การนำเข้า และการซ่อม เครื่องชั่ง เครื่องตวง และเครื่องวัด ให้เป็นไปตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีหน้าที่แนะนำประชาชนให้เข้าใจในวิธีการใช้เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด และกฎหมายตาม พ.ร.บ. มาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 อีกด้วย

โดยก่อนออกสำรวจตรวจสอบนายตรวจชั่งตวงวัด จะต้องเตรียมแบบมาตราให้เหมาะสมถูกต้อง และแบบรายงานการตรวจสอบต่างๆ ที่จะต้องใช้ในการตรวจสอบให้ครบถ้วนพร้อมในการปฏิบัติงาน

อำนาจนายตรวจชั่งตวงวัด

อำนาจนายตรวจชั่งตวงวัด มีอำนาจตาม พ.ร.บ. มาตราชั่งตวงวัด 2542 ตั้งแต่มาตรา 52 ถึงมาตรา 61 สรุปได้ดังนี้

1. อำนาจเข้าไปสำรวจในสถานที่ผลิต สถานที่ขาย หรือสถานที่เก็บเครื่องชั่งตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อ ในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อตามมาตรา 52(1)
2. อำนาจเข้าไปสำรวจสถานที่ เพื่อตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดที่ใช้ในกิจการในการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับผู้อื่น หรือให้บริการ ชั่ง ตวง วัด หรือในการใช้เครื่องชั่งตวงวัด เพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากร และค่าธรรมเนียม ตามมาตรา 52(2)
3. อำนาจค้นสถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. มาตราชั่งตวงวัด 2542 หรือเป็นความผิดตามมาตรา 270 หรือ 271 แห่ง ป.อาญา ตามมาตรา 52(3)
4. อำนาจยึดหรืออายัดเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 52 (4) และอำนาจยึดตามมาตรา 57
5. อำนาจสั่งให้แก้ไขจัดทำสินค้าหีบห่อให้ถูกต้อง หรือสั่งให้ทำลายหีบห่อของสินค้านั้นแล้วคืนสินค้าให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ตามมาตรา 54
6. อำนาจผูกบัตรห้ามใช้เครื่องชั่งตวงวัด ตามมาตรา 57
7. อำนาจในการจับกุมและปราบปราม ตามมาตรา 61

8. อำนาจขอให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก เช่น ขอให้นำเครื่องชั่งตวงวัด หรือสินค้า หีบห่อ ออกแสดงเพื่อสำรวจ ตามมาตรา 58

อำนาจเข้าไปสำรวจตรวจสอบ ในสถานที่ที่มีเครื่องชั่งตวงวัดและสินค้าหีบห่อในเวลาสมควร ระหว่างเวลาทำการ นายตรวจชั่งตวงวัดเข้าไปในบ้านหรือโรงงานหรือสถานที่ใดๆ ซึ่งน่าที่จะเป็นที่เก็บ ที่ผลิต ที่ขายเครื่องชั่งตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อชนิดที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 52(1) หรือ (2) หรือสำหรับ ใช้ในการซื้อขาย หรือในทางใดๆ เพื่อสำรวจสิ่งนั้นๆ ตามมาตรา 25

เวลาทำการ เวลาทำการในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเวลาทำการในราชการหรือเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตก แต่หมายถึงเวลาทำการของโรงงานหรือร้านค้า หรือสถานที่ที่นายตรวจชั่งตวงวัดเข้าไป ทำการสำรวจ

สถานที่เข้าไปทำการสำรวจได้ ได้แก่ โรงงาน ร้านค้าหรือสถานที่ที่นายตรวจชั่งตวงวัดมีอำนาจ เข้าไปสำรวจได้ ต้องปรากฏว่าเป็นสถานที่เก็บเครื่องชั่งตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อที่รัฐมนตรีกำหนด หรือมีไว้ สำหรับขายหรือจำหน่าย หรือมีเครื่องชั่งตวงวัดสำหรับใช้ในทางการค้าขาย หรือในทางใดๆ เพื่อสำรวจสิ่งนั้นๆ ได้ เช่น ร้านค้า โรงงาน โรงสี ร้าน ผู้ผลิต, ส่ง, ขาย, ซ่อมเครื่องชั่งตวงวัด ตลอดจนกระทั่งเคหะสถานของ ผู้ประกอบธุรกิจทางชั่งตวงวัด นายตรวจชั่งตวงวัดก็มีอำนาจเข้าไปทำการสำรวจได้

สถานที่เข้าไปสำรวจไม่ได้ ได้แก่ เคหะสถานของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นผู้ประกอบธุรกิจทางชั่งตวงวัด หรือมิใช่เป็นพ่อค้าหรือผู้ซื้อขาย เว้นแต่จะมีหมายค้นที่ศาลเป็นผู้ออกให้เพื่อเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวเพื่อ ทำการตรวจสอบและค้น

หมายค้น จะออกให้ได้ก็เฉพาะต่อเมื่อได้รับหลักฐาน อันพอเห็นได้ในชั้นแรกกว่ามีการกระทำผิด เกิดขึ้น ตาม พ.ร.บ. มาตราชั่งตวงวัด นี้ หรือ ตามมาตรา 270 หรือ 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ เป็นไปตาม มาตรา 52(3) แห่ง พ.ร.บ. มาตราชั่งตวงวัด

อำนาจขอให้นำเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อออกแสดงเพื่อสำรวจ

เมื่อนายตรวจชั่งตวงวัดเข้าไปสำรวจในบ้านค้า โรงงานหรือสถานที่ใดๆ นายตรวจชั่งตวงวัดจะต้อง แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ตามมาตรา 59

ก่อนที่นายตรวจชั่งตวงวัดจะเข้าไปสำรวจในบ้านค้า โรงงาน หรือสถานที่ใดๆ นายตรวจชั่งตวงวัด มีอำนาจขอให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอำนวยความสะดวกตามสมควร โดยขอให้นำเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้า หีบห่อ ออกแสดงเพื่อการสำรวจได้ ตามมาตรา 58

ดังนั้น ในการสำรวจแม่พบเพียงผู้ครอบครอง เช่น ผู้ยืม ผู้รับฝากเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อ นายตรวจชั่งตวงวัดมีอำนาจขอให้ผู้ครอบครองนั้นนำเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อที่มีอยู่ในความครอบครองของตนออกมาเพื่อการสำรวจได้

อำนาจค้นสถานที่หรือยานพาหนะ

การค้นตาม พ.ร.บ. มาตราชั่งตวงวัด โดยหลักแล้วจะต้องมีหมายค้น ซึ่งศาลจะเป็นผู้ออกหมายค้นให้นายตรวจชั่งตวงวัดเข้าทำการค้นทุกกรณี ทั้งนี้เป็นไปตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 31 และมาตรา 35 และในพระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้ตามมาตรา 52(3) ให้นายตรวจชั่งตวงวัดเข้าทำการตรวจค้นโดยไม่ต้องมีหมายค้นได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้น และ

(2) เป็นความผิดตามมาตรา 270 หรือมาตรา 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเห็นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ชุกซ่อน หรือทำลายเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และ

(3) การค้นในเวลาดังกล่าวข้างต้นยังไม่แล้วเสร็จ จะกระทำการค้นต่อไปโดยไม่ต้องมีหมายค้นก็ให้ทำได้ ดังนั้น การตรวจค้นโดยไม่มีหมายจะต้องเข้าองค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้น

คำว่า “**เคหะสถาน**” หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือนโรงเรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม การค้นตามพระราชบัญญัตินี้ แม้จะเป็นกฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจค้นไว้ แต่ก็มีใช้บัญญัติเรื่องการค้นไว้ จึงต้องนำเอาวิธีการค้นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้ค้นเท่าที่จะใช้ได้ เช่น ในการค้นเจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีการเสียหายและกระจัดกระจายเท่าที่จะกระทำได้ ถ้าเป็นการค้นในที่ซึ่งมิใช่สาธารณสถาน (**สาธารณสถาน** หมายถึง สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนที่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้) ก่อนลงมือค้นเจ้าพนักงานผู้ค้นต้องแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และให้ค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่ หรือบุคคลใดในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้าหากบุคคลดังกล่าวนั้นไม่ได้ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อย 2 คน ซึ่งได้ขอร้องมาเป็นพยาน และให้ผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้น และสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้องมี

1. บัญชีรายละเอียด
2. บันทึกการค้น
3. บัญชีสิ่งของ

ให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัวหรือพยานแล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้ค้นลงลายมือชื่อรับรองไว้ เป็นต้น

การเข้าไปสำรวจและการเข้าไปค้นนั้น ก่อนเข้าไปนายตรวจชั่งตวงวัดจะต้องแสดงบัตรประจำตัว นายตรวจชั่งตวงวัด ตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ให้เจ้าของหรือผู้ดูแลร้านค้า โรงงาน หรือสถานที่ใดๆ นั้น เพื่อการสำรวจหรือเพื่อการค้นด้วยเสมอไป

อำนาจยึดหรืออายัดหรือทำลาย

อำนาจของนายตรวจซ่งตวงวัดในการยึดและอายัดนั้น ตามพระราชบัญญัติระบุไว้ ดังนี้
ตามมาตรา 52(4) เมื่อนายตรวจซ่งตวงวัดได้รับหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดในเรื่องเครื่องซ่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อตาม พ.ร.บ. นี้ หรือที่เป็นความผิดตามมาตรา 270 หรือ 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญา นายตรวจซ่งตวงวัดก็มีอำนาจยึดหรืออายัดเครื่องซ่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อนั้นเสียก็ได้

ตามมาตรา 57 เครื่องซ่งตวงวัดที่นายตรวจซ่งตวงวัดเห็นว่าไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติมาตราซ่งตวงวัด นายตรวจซ่งตวงวัดมีอำนาจยึดได้และเมื่อยึดแล้วให้นำส่งสำนักงานกลาง หรือสาขาซ่งตวงวัด หรือเครื่องซ่งตวงวัดที่ไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เครื่องซ่งตวงวัดนั้นก็ให้ตกเป็นของกรมการค้าภายใน หากมาขอรับคืนภายในกำหนด ก็ให้คืนเครื่องซ่งตวงวัดเพื่อนำไป แก้ไขให้ถูกต้องเสียก่อน หรือในกรณีที่ไม่สามารถซ่อมได้ หรือกฎหมายมิให้ซ่อม แก้เครื่องซ่งตวงวัดใดก็ให้ตกเป็นของกรมการค้าภายใน

เครื่องที่ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ เช่น

1. เครื่องที่ไม่ได้ใช้มาตราเมตริก (ตามมาตรา 9 และ มาตรา 66)
2. เครื่องที่ไม่มีเครื่องหมายคำรับรอง (ตามมาตรา 30)
3. เครื่องที่มีเครื่องหมายคำรับรองแล้วแต่เครื่องนั้นได้ถูกนายตรวจซ่งตวงวัดทำลายเครื่องหมายคำรับรอง และทำเครื่องหมายห้ามใช้เครื่องซ่งตวงวัดไว้ (ตามมาตรา 57)
4. เครื่องที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่มีเจตนาทุจริตจะดำเนินการ ยึด หรือผูกบัตรห้ามใช้
5. เครื่องที่ชำรุด หน้าหนักไม่เที่ยงตรงหรือไม่แน่นอน (ยึด หรือ ผูกบัตรห้ามใช้)
6. เครื่องซ่งตวงที่ตรวจสอบตามมาตรา 30 แล้วมีความผิดเกินอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด

อำนาจสั่งให้แก้ไขสินค้าหีบห่อหรือทำลายหีบห่อของสินค้า

มาตรา 54 สินค้าหีบห่อที่นายตรวจซ่งตวงวัดได้ยึดหรืออายัด ไว้ตามมาตรา 52 (4) นายตรวจซ่งตวงวัดจะสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสินค้านั้น ดำเนินการจัดทำแก้ไขหีบห่อสินค้านั้นให้ถูกต้อง หรือจะสั่งให้ทำลายหีบห่อสินค้านั้น แล้วคืนสินค้าให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองก็ได้

ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายตรวจซ่งตวงวัด นายตรวจซ่งตวงวัดมีอำนาจทำลายหีบห่อของสินค้านั้น แล้วคืนสินค้าให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

อำนาจผูกบัตรห้ามใช้ (ตามมาตรา 57)

เมื่อนายตรวจซ่งตวงวัดพบเครื่องซ่งตวงวัดที่ไม่ถูกต้องตามความประสงค์ของ พ.ร.บ. หรือกฎกระทรวงฯ แทนที่จะยึด นายตรวจซ่งตวงวัดจะผูกบัตรห้ามใช้และทำลายเครื่องหมายคำรับรองเสียก็ได้ เครื่องที่ผูกบัตรห้ามใช้นั้นต้องเป็นเครื่องที่ผิดโดยสภาพการใช้งาน ไม่ได้เกิดจากการทุจริต และเครื่องนั้นสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้

หลักปฏิบัติของนายตรวจซังตวงวัดเกี่ยวกับการผูกบัตรห้ามใช้ การยึด และการดำเนินคดี

การพิจารณาผูกบัตรห้ามใช้

1. เป็นเครื่องซังตวงวัดที่ได้ผ่านการตรวจสอบให้คำรับรองถูกต้องแล้ว และยังคงอยู่เรียบร้อย
2. น้ำหนักหรือปริมาณที่แสดงออกผิดน้ำหนักหรือปริมาณที่เป็นจริง ทั้งนี้โดยเกิดจากสภาพความชำรุดของตัวเครื่องเอง มิได้มีการกระทำส่อไปในทางทุจริตแต่อย่างใด
3. เครื่องนั้นๆ สามารถที่จะจัดการซ่อมให้เที่ยงตรงถูกต้องได้
4. ไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้มีการกระทำโดยทุจริตให้เครื่องนั้นผิดน้ำหนักหรือปริมาณไป และไม่มี การผูกบัตรห้ามใช้ไว้

การพิจารณายึด

1. เครื่องที่มีได้มีตราเครื่องหมายคำรับรองโดยถูกต้อง และมีไว้ครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
2. เครื่องที่แสดงน้ำหนักหรือปริมาณผิดจากน้ำหนักหรือปริมาณที่แท้จริง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่า ได้มีการแก้ไขโดยทุจริต และไม่อาจจะผูกบัตรห้ามใช้ได้ เช่น เครื่องวัด เครื่องตวง หรือตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์, ตุ้ม น้ำหนัก และเครื่องชั่งชนิดสปริง เพราะห้ามตรวจให้คำรับรองชั้นหลัง
3. เครื่องที่แสดงน้ำหนักหรือปริมาณผิดจากน้ำหนักหรือปริมาณที่แท้จริง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่า ได้มีการแก้ไขโดยทุจริต และเครื่องนั้นไม่อาจจะจัดการซ่อมให้เที่ยงตรงถูกต้องได้
4. เครื่องที่แสดงน้ำหนักหรือปริมาณผิดจากน้ำหนักหรือปริมาณที่แท้จริง และไม่ปรากฏเจ้าของหรือ ผู้ครอบครอง
5. เครื่องที่ใช้ในการซื้อขายแต่ไม่มีเครื่องหมายคำรับรองและไม่ปรากฏตัวผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง
6. เครื่องที่มีไว้ในครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีเครื่องซังตวงวัดไว้ในลักษณะเพื่อขาย โดยมิได้เป็นผู้ถือใบอนุญาตประกอบธุรกิจ
7. เครื่องที่ชำรุดไม่อาจซ่อมให้ใช้ได้

การพิจารณาดำเนินคดี

1. กระทำให้เครื่องซังตวงวัดนั้นไม่เที่ยงตรงและไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยเจตนาทุจริต เช่น แก้ไข ดัดแปลงเครื่องฯ ให้แสดงน้ำหนักหรือปริมาณผิดจากน้ำหนักหรือปริมาณที่แท้จริง ปลอมแปลงเครื่องหมายคำ รับรอง
2. ใช้เครื่องซังตวงวัดที่ผิดไม่ถูกต้องตาม พ.ร.บ. ซังตวงวัด ในพาณิชย์กิจโดยเจตนาทุจริต
3. มีหลักฐานปรากฏชัดเจนว่าได้มีเจตนาฝ่าฝืนกระทำความผิดตามกฎหมายซังตวงวัด เช่น ทำการ นำเข้า ทำ ซ่อม ขาย เครื่องซังตวงวัด โดยมิได้เป็นผู้ถือใบอนุญาตประกอบธุรกิจให้กระทำการนั้นๆ
4. มีเจตนาขายเครื่องซังตวงวัดที่ไม่มีเครื่องหมายคำรับรองตามกฎหมาย

การพิสูจน์ตรวจสอบเครื่องชั่งของกลาง

ชีวิตของคนเรามีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการซื้อขายสินค้าเป็นประจำวัน ไม่ใช่ในฐานะผู้ซื้อก็เป็นผู้ขายอย่างใดอย่างหนึ่งตั้งแต่เกิดจนตายในที่สุด ฉะนั้นจึงเกิดประเด็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและสิ่งที่ต้องการระหว่างกัน โดยการคำนวณมูลค่าสิ่งของและราคาให้สมดุลกัน สิ่งที่เห็นเป็นสื่อกลางในการนี้คือการใช้เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ซึ่งเห็นว่าเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

สำหรับประเทศไทยนั้นอยู่ในสภาวะเดียวกัน กล่าวคือ ได้มีการใช้เครื่องชั่งตวงวัดมาเป็นเวลานานแล้ว เรียกว่า มาตรการประเพณี มาตรการประเพณีของประเทศไทยนี้ แม้จะอยู่ในท้องที่เดียวกันก็ยังไม่เท่ากัน ต่างคนต่างใช้มีขนาดและสัดส่วนแตกต่างกันออกไปทำให้เกิดความสับสนในการซื้อขาย เนื่องจากการใช้เครื่องชั่งตวงวัดและวิธีประเพณีเหล่านี้ไม่ได้กำหนดมาตรฐานที่แน่นอนไว้เป็นสมานรูป ในปีพุทธศักราช 2466 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชดำริเห็นว่า ระบบเมตริกนั้นได้ใช้กันแพร่หลายนานาประเทศแล้วสมควรจะนำมาใช้ภายในพระราชอาณาจักรได้ โดยให้รวมจำนวนหน่วยที่เป็นประเพณีบางอย่าง ซึ่งได้ดัดแปลงเข้าวิธีเมตริกแล้วเพิ่มขึ้นเท่าที่จำเป็น จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติมาตรการชั่งตวงวัด พระพุทธศักราช 2466 ขึ้นใช้ภายในประเทศ

ในปัจจุบันใช้ พ.ร.บ. มาตรการชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ซึ่งตาม พ.ร.บ. มีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ใช้เครื่องชั่งตวงวัดที่เอาเปรียบผู้อื่นในทางการค้า ซึ่งมีโทษจำคุกและปรับโทษสูงสุดคือจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 280,000 บาท หรือโทษที่สามารถเปรียบเทียบปรับได้คือ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 20,000 บาท โดยให้อำนาจอธิบดีกรมการค้าภายใน หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เหตุที่ต้องมีบทลงโทษไว้เช่นนี้ เพราะเห็นว่าการซื้อขายสินค้ามักจะมีการเอาเปรียบกันระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ สุดแต่ว่าฝ่ายใดจะได้ประโยชน์ก็พยายามใช้กลวิธีในการชั่ง การตวง การวัด ให้เป็นคุณแก่ตนเองมากที่สุด ทางราชการจึงต้องเข้าไปสอดส่อง กำกับ ดูแลบุคคลดังกล่าวเพื่อประโยชน์ต่อผู้บริโภค มิให้เกิดการถูกเอารัดเอาเปรียบก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

เครื่องชั่งของกลาง

ตามพระราชบัญญัติมาตรการชั่งตวงวัดมีบทลงโทษดังกล่าวข้างต้น การปฏิบัติตามหน้าที่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามกฎหมาย คอยสอดส่องดูแลการใช้เครื่องชั่งของพ่อค้ากับประชาชนให้เป็นไปโดยถูกต้อง จึงต้องใช้อำนาจกระทำต่อผู้กระทำความผิดด้านการจับกุมดำเนินคดีแก่ผู้เอาเปรียบในทางการค้า ในกรณีนี้จึงจำเป็นต้องยึดเครื่องชั่งของกลาง ใช้เป็นพยานเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีด้วย เครื่องชั่งที่ยึดมานี้เรียกว่า “ของกลาง” ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่สองฝ่ายดำเนินการ คือ

1. นายตรวจชั่งตวงวัด

มีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการชั่งตวงวัด สามารถดำเนินการจับกุมผู้ใช้เครื่องชั่งตวงวัดที่ทุจริต โดยกล่าวหาว่าผิดตาม พ.ร.บ. ชั่งตวงวัด หรือ “ใช้หรือมีเครื่องชั่งตวงวัดไว้เพื่อใช้เอาเปรียบในทางการค้าตาม ป.อาญา มาตรา 270” นายตรวจจะจับกุมหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยจับกุมดำเนินคดีให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับกุมผู้ถูกกล่าวหาพร้อมด้วยของกลางส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย

ในขั้นแรกนายตรวจจะทำหลักฐานการกล่าวหา และบันทึกรายงานนายตรวจว่าเครื่องชั่งของกลางนั้นผิดไปจากสภาพความเป็นจริงอย่างไร รวมทั้งผลผลิตของพิกัดอัตราของเครื่องนั้นๆ เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีขั้นหนึ่งก่อน พนักงานสอบสวนมักเข้าใจผิดว่าหลักฐานต่างๆ ที่นายตรวจส่งมอบไว้นั้นเป็นรายงานพินิจของกลาง และไม่ส่งไปให้เจ้าหน้าที่ของสำนักชั่งตวงวัดทำการพิสูจน์อีก ซึ่งถือว่าเป็นการเข้าใจผิดเพราะการปฏิบัติดังกล่าว เป็นช่องทางให้ผู้ถูกกล่าวหาแยกเป็นข้อต่อสู้ว่านายตรวจชั่งตวงวัดจับเองและพินิจของกลางเอง ผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับความเป็นธรรม อย่างไรก็ตามในกรณีเช่นนี้ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่การดำเนินคดีได้

ฉะนั้น พนักงานสอบสวนควรส่งของกลางไปให้เจ้าหน้าที่ของสำนักชั่งตวงวัดที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดีพินิจของกลางอีกชั้นหนึ่ง จึงจะเป็นหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหา หากของกลางมีจำนวนมากหรือเป็นเครื่องขนาดใหญ่เคลื่อนที่ไม่ได้ พนักงานสอบสวนจะขอให้ส่งนายตรวจชั่งตวงวัดไปทำการพิสูจน์ตามสถานที่ที่ต้องการได้

2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเอง หรือประชาชนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม โดยกล่าวหาตาม ป.อาญา มาตรา 270 ว่า “ใช้เครื่องชั่งเอาเปรียบในทางการค้า” เจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับผู้ถูกกล่าวหาพร้อมเครื่องชั่งของกลางส่งพนักงานสอบสวน ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมจะไม่มีรายงานผลผลิตของเครื่องชั่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องส่งเครื่องนั้นๆ ไปให้สำนักชั่งตวงวัดทำการพิสูจน์ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีต่อไป

เจ้าหน้าที่ผู้พินิจของกลาง เจ้าหน้าที่ผู้พินิจเครื่องชั่งตวงวัดของกลางถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญของสำนักฯ ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับศาลเหมือนผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่นๆ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้จึงต้องมีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับของศาลด้วย ศาลเคยถามพยานว่ารับราชการในกองนี้เป็นเวลานานเท่าใด ทำหน้าที่อะไรบ้าง ผู้เป็นพยานจะต้องชี้แจงให้ศาลทราบ

ชนิดเครื่องชั่งของกลาง

ตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัดแบ่งเครื่องชั่งออกเป็นหลายประเภท คือ เครื่องชั่งที่ใช้สำหรับชั่งรวมทั้งตม้น้ำหนัก แต่แต่ละประเภทแบ่งออกเป็นหลายชนิด เช่น เครื่องชั่งชนิดสปริง เครื่องชั่งไม่อัตโนมัติแสดงค่าเองไม่ได้ เครื่องชั่งไม่อัตโนมัติแสดงค่าเองได้ เครื่องชั่งอัตโนมัติ (เครื่องชั่งบรรจุ) เป็นต้น ในที่นี้จะขอพูดถึงเครื่องชั่งที่ใช้ในพาณิชย์และกิจการเกี่ยวเนื่องกับประชาชนส่วนใหญ่เท่านั้น เช่น เครื่องชั่งสปริง (เครื่องชั่งชนิดที่ 6) และเครื่องชั่งไม่อัตโนมัติแสดงค่าเองไม่ได้ (ชั่ง 4) เครื่องชั่งทั้งสองชนิดดังกล่าวนี้เกี่ยวเนื่องกับการซื้อขายเป็นประจำวันอยู่ตลอดเวลาและมีการจับกุมการดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก

หลักเกณฑ์การพิสูจน์เครื่องชั่งของกลาง

การตรวจสอบเครื่องชั่งของกลางที่พนักงานสอบสวนทำการตรวจพิสูจน์เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดี หรือที่นายตรวจชั่งตวงวัดจับกุมมาดำเนินคดี มีหลักเกณฑ์การตรวจ 3 ประการ คือ

1. ตรวจสอบสภาพของเครื่องชั่งของกลาง
2. ตรวจสอบกับแบบมาตรา
3. การวินิจฉัยเครื่องชั่งของกลาง

1. การตรวจสอบสภาพของเครื่องชั่งของกลาง

ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า เจ้าหน้าที่ผู้พิสูจน์ของกลางหรือนายตรวจชั่งตวงวัดนั้นได้ผ่านงานด้านตรวจสอบให้คำรับรองและการสำรวจตรวจสอบมาเป็นเวลานานพอสมควร ทั้งนี้เพื่อที่จะได้รู้ได้เห็นว่าเครื่องชั่งตวงวัดที่ตรวจสอบให้คำรับรองที่ถูกต้องนั้นมีสภาพเป็นอย่างไร ต่างกับเครื่องที่ใช้แล้วอย่างไรบ้าง

โดยทั่วไปแล้วเครื่องชั่งตวงวัดที่ถูกต้องมีสภาพเหมือนกันอยู่หลายอย่าง ได้แก่

- (1) เครื่องหมายเฉพาะตัวของผู้ผลิต
- (2) เลขลำดับประจำเครื่องที่เจ้าหน้าที่ออกให้กับเจ้าของเครื่องหมาย
- (3) พิกัดกำลังของเครื่องชั่ง

สิ่งเหล่านี้ผู้ผลิตจะต้องประทับไว้ในที่เห็นง่ายและชัดเจน เครื่องชั่งบางอย่างในเครื่องเดียวกันอาจประทับเครื่องหมายดังกล่าวไว้ในที่หลายแห่งที่เห็นว่ายกออกจากกันได้ เช่น เครื่องชั่งอาจประทับไว้ที่หน้าปัด คันชั่ง ถาดชั่ง ขอห้อย เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบว่ายกออกจากกันได้ส่วนใดใช้กับเครื่องใดเป็นการป้องกันไม่ให้อับเปลี่ยนกันโดยไม่รู้ หรือสับเปลี่ยนด้วยเจตนาทุจริต

ในกรณีที่เครื่องชั่งที่ไม่อาจประทับหรือแสดงเครื่องหมายคำรับรองของสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาได้เพราะอาจจะทำให้เกิดความเสียหาย จะออกหนังสือสำคัญแสดงการให้คำรับรอง และจะทำเป็นแถบติดไว้ที่เครื่องนั้นก็ได้ แต่เครื่องหมายคำรับรองและหนังสือสำคัญแสดงการให้คำรับรองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ในกรณีนี้กฎกระทรวงตาม พ.ร.บ.มาตราชั่งตวงวัด 2542 ยังไม่ออกมาใช้)

ตราเครื่องหมายคำรับรอง (ตราขอบนอกของครุฑ)

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบให้คำรับรองจะประทับตราเครื่องหมายคำรับรอง (ตราครุฑ) ลงบนเครื่องชั่งตวงวัดนั้นๆ ทุกเครื่อง เพื่อแสดงว่าได้ผ่านการตรวจสอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ถูกต้องแล้ว ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ในพาณิชย์กิจ หรือกิจการต่อเนื่องกับผู้อื่น ได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย

ตราเครื่องหมายคำรับรองนี้ จะประทับไว้ในที่ซึ่งจะมองเห็นได้ง่ายและชัดเจน ส่วนใหญ่จะประทับไว้ที่หน้าปัด หรือคันชั่ง ตราครุฑ ซึ่งเป็นตราเครื่องหมายคำรับรอง นอกจากจะประทับไว้เพื่อแสดงว่าเครื่องชั่งได้ผ่านการตรวจสอบให้คำรับรองถูกต้องแล้วก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่ยังประทับตราครุฑไว้ที่อื่นอีกด้วย เช่น

เครื่องชั่งชนิดชั่งสปริงจะประทับไว้หลายจุด เหตุผลที่ต้องประทับตราไว้มากมายเช่นนั้นเพื่อป้องกันการแก้ไขส่วนที่เปิดออกได้ เพื่อทำการแก้ไขภายในซึ่งปรับไว้ถูกต้องดีแล้ว ให้มีน้ำหนักผิดไปจากเดิม

ถ้าผู้ใช้เครื่องเปิดฝาปะกับข้าง เพื่อแก้ไข ถ้าเป็นการกระทำโดยเจตนาทำให้น้ำหนักผิดไปจากที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงไว้แล้วก็就会有ความผิดตามกฎหมาย จะสังเกตได้ตราครุฑที่ประทับป้องกันไว้จะชำรุดเสียหายหรือถูกทำลาย ทำให้ง่ายต่อการพิสูจน์ว่าเครื่องชั่งได้ถูกผู้ใช้แก้ไขภายใน

เครื่องซั่งของกลางส่วนใหญ่ มักจะเป็นเครื่องซั่งเก่าที่ใช้มาแล้วเป็นเวลานาน มีน้อยมากที่จะเป็นเครื่องใหม่ ผู้พิสูจน์นอกจากจะดูความเรียบร้อยดังกล่าวแล้วยังต้องตรวจดูอีกว่าส่วนใดของเครื่องชำรุดเสื่อมสภาพอีกบ้าง โดยเฉพาะส่วนสำคัญของเครื่องที่ทำให้ผิดพิกัดอัตราไปจากที่กฎหมายกำหนด ถ้าเป็นเครื่องซั่งตัวเครื่องซั่งอาจผุกร่อน เป็นรู ซึ่งเกิดจากสนิมทำให้ตัวเครื่องซั่งรับน้ำหนักได้ไม่เต็มที่ ลักษณะเหล่านี้ล้วนทำให้เครื่องซั่งผิดน้ำหนักไปจากความเป็นจริงได้ ผู้พิสูจน์จะต้องบันทึกไว้โดยละเอียดเพื่อประกอบในการวินิจฉัยชี้ขาด

2. ตรวจสอบกับแบบมาตรา

เมื่อตรวจสอบสภาพและบันทึกรายงานของเครื่องไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้พิสูจน์จะต้องนำเครื่องซั่งทำการทดสอบกับแบบมาตราอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสอบน้ำหนักว่าผิดไปจากพิกัดอัตรามากน้อยเท่าใด ผลผิดที่สอบกับแบบนี้จะสอดคล้องกับสภาพของเครื่อง ในที่นี้จะยกตัวอย่างเฉพาะเครื่องซั่งชนิดที่ 6 เท่านั้น ซึ่งเป็นเครื่องที่นิยมใช้กันมากที่สุดเนื่องจากสะดวกนำติดตัวได้ง่าย ราคาไม่แพง เครื่องซั่งชนิดนี้มีการจับกุมดำเนินคดีมากที่สุด ซึ่งเห็นว่าเป็นตัวอย่างที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้กับความผิดเครื่องซั่งชนิดอื่นได้อีกด้วย มีวิธีการดังนี้

2.1 ก่อนการวางตุ้มน้ำหนักแบบมาตราบนถาดซั่งให้ดูเข็มชี้ชั้นหมายมาตราที่หน้าปิดของเครื่องซั่ง ซึ่งบันทึกไว้แล้วในรายละเอียดของการตรวจสอบสภาพ

2.2 เข็มชี้ชั้นหมายมาตราอยู่ตรงศูนย์หรือเบนเลยศูนย์ไปทางน้ำหนักขาดหรือน้ำหนักเกินอย่างไร ถ้าเข็มไม่ตรงศูนย์เบนไปทางใดทางหนึ่ง การที่จะรู้ว่าน้ำหนักขาดหรือเกินไปเท่าใดให้ทำการเพิ่มหรือทอนน้ำหนักด้วยการวางตุ้มน้ำหนักลงบนถาดซั่ง

ถ้าเข็มเบนเลยศูนย์ไปทางน้ำหนักเกินให้วางตุ้มย่อยที่ขนาดต่างๆ ลงจนเห็นว่าเข็มชี้ตรงชั้นหมายมาตราศูนย์และให้นับจำนวนตุ้มที่วางว่ามีน้ำหนักเท่าใด น้ำหนักที่นับได้คือน้ำหนักเกิน

ในทำนองเดียวกันถ้าเข็มเบนเลยศูนย์ไปทางน้ำหนักขาด ให้ใส่ตุ้มน้ำหนักจนเข็มชี้ที่ชั้นหมายมาตราใหญ่ ซึ่งอาจจะเป็น 100 กรัม หรือชั้น 500 กรัม ก็ได้ เมื่อเข็มชี้ชั้นหมายมาตราตรงชั้นหมายดังกล่าวแล้ว ให้อ่านจากตุ้มน้ำหนักส่วนที่ทอนออกว่าน้ำหนักเท่าใด เช่น นำตุ้มน้ำหนักย่อยลงไปบนถาด ที่ 1 กิโลกรัม เข็มจะชี้ไม่ตรงน้ำหนักที่ 1 กิโลกรัม ก็ให้เอาตุ้มย่อยออกมาจนเข็มชี้ที่ 1 กิโลกรัมพอดี แล้วให้นับจำนวนตุ้มย่อยว่า น้ำหนักขาดไปจำนวนเท่าใด

2.3 ผู้พิสูจน์ไม่ควรอ่านจากขีดชั้นหมายมาตรา เพราะการอ่านเช่นนั้นอาจผิดพลาดได้

2.4 เมื่อเห็นว่าเข็มชี้ชั้นหมายมาตราเบนเลยศูนย์ไปทางน้ำหนักเกินหรือน้ำหนักขาดไปจำนวนเท่าใดแล้วให้ทำการทดสอบน้ำหนักชั้นอื่นๆ ต่อไปจนกระทั่งเต็มพิกัดกำลังและแต่ละชั้นที่ทำการทดสอบจะต้องจดรายละเอียดที่สอบน้ำหนักได้ไว้ในรายงานพิสูจน์ว่าน้ำหนักที่ทำการซั่งนั้นขาดหรือเกินไปจำนวนชั้นละเท่าใด

2.5 ถ้าแต่ละชั้นน้ำหนักขาดหรือเกินจำนวนเท่า ๆ กัน จะจดรายละเอียดไว้เพียงชั้นเดียว เช่น 1 กิโลกรัม - 3 กิโลกรัม น้ำหนักจะขาดหรือเกินเท่ากัน

2.6 เมื่อสอบพบชั้นที่มีน้ำหนักรับเปลี่ยนแปลงจากชั้นแรก แล้วจุดชั้นที่มีน้ำหนักรับเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ จะทำการตรวจสอบลักษณะนี้จนกระทั่งเต็มพิกัดกำลัง

2.7 การทดสอบดังกล่าวนี้ควรจะทำหลายๆ ครั้ง จนแน่ใจว่าถูกต้องจริง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย

2.8 การดูเข็มชี้ชั้นหมายมาตรมาให้ดูปลายเข็ม ให้ตั้งฉากกับระดับสายตา มิฉะนั้นจะทำให้การอ่านคลาดเคลื่อน

2.9 อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดคืออัตราอนุญาตให้เครื่องซึ่งตวงวัดทุกชนิดมีผลผิดได้ไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด สำหรับเครื่องที่ใช้แล้วอนุญาตให้ได้ไม่เกินสองเท่าของการให้คำรับรองชั้นแรก

3. การวินิจฉัยเครื่องชั่งของกลาง

เมื่อได้ผ่านการตรวจสอบสภาพของเครื่องชั่งและสอบเทียบกับแบบมาตราแล้ว จะถึงขั้นการพิจารณาเพื่อชี้ขาดว่า สาเหตุใดเครื่องชั่งจึงผิดสภาพและพิกัดอัตราไปจากความเป็นจริงเช่นนั้น จะต้องหาเหตุผลแวดล้อมมาประกอบเพื่อให้สอดคล้อง มิฉะนั้นการพิสูจน์ของกลางจะขาดเหตุผล

หลักเกณฑ์การวินิจฉัยเครื่องชั่งของกลาง

หลักเกณฑ์การวินิจฉัย 4 ประการ คือ

1. เครื่องชั่งผิดเนื่องจากสภาพการใช้งาน
2. เครื่องชั่งผิดเนื่องจากการดูแลรักษาผิดวิธี
3. เครื่องชั่งผิดเพราะเป็นเครื่องเก่า ชำรุด ใช้มานาน
4. เครื่องชั่งผิดเนื่องจากการทุจริต

1. เครื่องชั่งผิดเนื่องจากสภาพของการใช้งาน

เครื่องชั่งที่ผิดน้ำหนัก ในกรณีนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้ชั่งของที่มีน้ำ เช่น ผักสด กุ้ง ปลา เป็นต้น หรือของเค็ม เช่น ผักดอง ของดองเกลือ ฯลฯ เมื่อได้รับความชื้นจะทำให้ชิ้นส่วนของเครื่องชั่งมุกร่อน โดยเฉพาะสปริงภายในเกิดสนิม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเครื่องเมื่อเกิดสนิมแล้วจะทำให้น้ำหนักไม่ถูกต้อง น้ำหนักจะเกินหรือขาดในช่วงใดสามารถเปิดฝาปะกับข้างดูจะเห็นได้ชัดเจน

2. เครื่องชั่งผิดเนื่องจากการดูแลรักษาผิดวิธี

จากความสำคัญผิด เจ้าของเครื่องชั่งส่วนใหญ่คิดว่าเครื่องชั่งนั้นควรจะได้มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีจะใช้งานได้นานๆ จึงใช้น้ำมันหล่อลื่นหยอดลงในตัวเครื่องหรือจะใช้จาระบีซิลิโคนทาชิ้นส่วนของเครื่องชั่ง แต่หารู้ไม่ว่าน้ำมันหล่อลื่นหรือจาระบีเป็นสิ่งที่ทำให้ผงหรือละอองจากวัตถุไปติดกับชิ้นส่วนที่ท้าว มีผลทำให้เครื่องชั่งผิด น้ำหนักไม่แน่นอนทำให้ผิดได้ทั้งน้ำหนักขาดหรือน้ำหนักเกิน

3. เครื่องชั่งผิดเพราะเป็นเครื่องชั่งเก่า ชำรุด ใช้มานาน

เครื่องชั่งเก่าที่มีน้ำหนักไม่ถูกต้องส่วนมากสภาพชำรุดใช้งานไม่ได้ เช่น ตัวเครื่องผุเกิดสนิม

กีดกร่อน ชั้นหมายมาตราที่หน้าปิดกลางเลื่อน แต่ผู้ใช้อังพยายามให้อยู่เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องชั่งอยู่ โดยไม่รู้ว่ เครื่องชั่งของตนนั้นได้เปรียบหรือเสียเปรียบอย่างไร เครื่องชั่งนี้ถ้าถูกเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจับกุมดำเนินคดี พนักงานสอบสวนจะส่งไปให้สำนักชั่งตวงวัดทำการพิสูจน์ ผู้พิสูจน์จะต้องตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว เมื่อถึงขั้นชี้ขาดจะต้องชี้ลงไปว่าการที่เครื่องชั่งมีน้ำหนักผิดไปเช่นนี้ เป็นเพราะเครื่องเก่าชำรุด

4. เครื่องชั่งผิดเพราะการทุจริต

ต้องพิจารณาว่าผู้ใช้เครื่องรายใดมีเจตนาทุจริตหรือไม่ ต้องตรวจสอบสภาพทั่วๆ ไปของเครื่องชั่ง ก่อนว่ามีกรแก้ไขเปลี่ยนแปลงผิดไปจากน้ำหนักเดิมหรือไม่อย่างไรบ้าง มีร่องรอยการแก้ไขหรือไม่ ตรวจสอบจากการวางตุ้มน้ำหนักแบบมาตราดูว่าน้ำหนักผิดอย่างไรหรือเกิดจากการกระทำของผู้ใช้

วิธีการทุจริตเกี่ยวกับเครื่องชั่ง

การทุจริตในการใช้เครื่องชั่งเพื่อเอาเปรียบผู้อื่นมีอยู่หลายอย่าง เช่น

1. ทุจริตด้วยวิธีการชั่ง
2. ทุจริตโดยการอ่านค่าน้ำหนักผิด
3. ทำการแก้ไขเครื่องชั่ง ให้ผิดพิกัดอัตราไปจากเดิม

1. ทุจริตด้วยวิธีการชั่ง

ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องแก้ไขเครื่องชั่งแต่อย่างใด อาศัยความฉ้อฉลพลิกแพลงในการชั่งให้ขาดจำนวน จากความเป็นจริง เช่น ชั่งเนื้อสุกรขาย 1 กิโลกรัม แต่ผู้ซื้อได้รับของไปเพียง 800 กรัม หรือ 900 กรัม การกระทำดังกล่าวนี้เรียกว่าทุจริตด้วยวิธีการชั่ง

2. โดยการอ่านค่าน้ำหนักผิด

กรณีนี้ขอยกตัวอย่าง ชาวไร่ชาวนานำผลิตผลไปขายยังแหล่งรับซื้อ ผู้ซื้อจะทำการชั่งและชานน้ำหนักเอง เช่น ชั่งสินค้าได้ 80 กิโลกรัม เมื่ออ่านน้ำหนักจะบอกว่ 70 หรือ 75 กิโลกรัม ขาดจากความ เป็นจริงไปทุกครั้งที่ชานบอกน้ำหนัก

การฉ้อฉลด้วยวิธีการดังกล่าวเป็นตัวอย่างในเรื่องที่ผู้ซื้อและเกษตรกรผู้ขายจะต้องรู้เท่าทัน เล่ห์เหลี่ยมของพ่อค้า เพื่อเป็นการช่วยพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง บางรายรู้ว่าถูกโกงก็ยังเข้าใจผิดคิดว่า เครื่องชั่งโกง เมื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่จับกุมดำเนินคดี ถึงขั้นที่มีการพิสูจน์ของกลางก็ปรากฏว่เครื่องชั่งถูกต้อง

ถ้าพบว่ ใช้วิธีการอ่านค่าน้ำหนักผิดแบบนี้ ผู้จับกุมจะต้องยึดเครื่องชั่งและสินค้าที่ใช้ชั่งมาเป็น วัตถุพยานด้วย สำหรับวัตถุพยานหากเป็นของสดประเภทที่ปล่อยไว้อาจแห้งได้ เช่น หมู เนื้อ ผักสด ฯลฯ ผู้จับกุมต้องรีบนำไปให้สำนักงานกลางชั่งตวงวัดหรือสาขาทันที ผู้พิสูจน์จะต้องรีบดำเนินการทำการพิสูจน์และ คืนวัตถุพยานให้พนักงานสอบสวนเพื่อไปดำเนินการต่อไป

3. ทำการแก้ไขเครื่องชั่ง ให้ผิดพิกัดอัตราไปจากเดิม

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะวิธีการแก้ไขบางอย่างสำหรับเครื่องชั่งที่สำคัญ บางชนิดที่มีการทุจริตกัน มากซึ่งมีหลักชั่งอยู่หลายประการ โดยเฉพาะประชาชนที่ขาดความสนใจในเรื่องนี้ยากที่จะรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการ แก้ไขภายในตัวเครื่องชั่งไม่อาจมองเห็นได้ จะยกตัวอย่างให้เห็นในเครื่องชั่งบางชนิด เช่น

3.1 เครื่องซั้งชนิดที่ 4 (เครื่องซั้งไม่อัตโนมัติแสดงค่าเองไม่ได้) ได้แก่ เครื่องซั้งขนาดใหญ่ วางกับพื้นมี 4 ล้อ เครื่องแบบนี้มีการทុจริตด้วยวิธีดังนี้

วิธีตั้งคั้งซั้งไม่ตรง หรือวางเครื่องซั้งไม่ให้ได้ระดับ

เพิ่มหรือลดน้ำหนักที่แป้นขอห้อยรับตุ้มน้ำหนัก

สังเกตที่ปลายคั้งซั้งจะไม่ตรงศูนย์ในช่องสี่เหลี่ยม น้ำหนักจะขาดหรือเกินเท่ากับจำนวนที่ปลายคั้งซั้งไม่ตรงศูนย์

ด้วยการเพิ่มหรือลดน้ำหนักที่ตุ้มถ่วง (ตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์) โดยเอาตะกั่วที่อยู่ในรูออกหรือเพิ่มเข้าไป หรือฝนเนื้อเหล็กที่ตุ้มถ่วงออก การกระทำดังกล่าวนี้ผู้ทុจริตได้รับประโยชน์มากเนื่องจากอัตราตุ้มถ่วงมีอัตราส่วน 1 ต่อ 100

ด้วยวิธีถอดสกรูนอตแกนล้อ เพื่อให้แกนล้อไปดันแทนคั้งน้ำหนักจะกดไม่ลง

ด้วยวิธีถอดคมมีดตัวใดตัวหนึ่งออกหรือฝนคมมีดให้คมมีดเปลี่ยนทาง

3.2 เครื่องซั้งชนิดที่ 6 (เครื่องซั้งสปริง) ได้แก่ ซั้งสปริง นิยมใช้กันมากและมีการทុจริตมาก เช่นเดียวกัน เรื่องการทុจริตไม่อาจเขียนได้ทั้งหมดจะเขียนเท่าที่จำเป็น และเป็นสิ่งที่สังเกตในการพิสูจน์ของกลางบางอย่าง เท่านั้น เช่น

3.2.1 **โดยการหมุนขอเกี่ยวสปริง** เป็นการเพิ่มหรือลดน้ำหนัก วิธีการคือ เปิดฝาประกบข้าง แล้วหมุนขอเกี่ยวสปริงให้เพิ่มหรือลดน้ำหนักตามที่ต้องการ ให้สังเกตตราครุฑที่ฝาประกบข้างจะมีรอยบุบสลาย เมื่อคลายตะปูควงออกฝาประกบข้างก็จะหลุดติดออกมาได้ง่าย

3.2.2 **โดยเปลี่ยนหน้าปิดเครื่องซั้ง** จากเครื่องหนึ่งไปใช้กับอีกเครื่องหนึ่ง ผลที่ออกมาจะได้น้ำหนักที่ซั้งได้ต่างกันมาก ทั้งนี้เนื่องจากสปริงภายในตัวเครื่องไม่ได้เปลี่ยนตามไปด้วย การยึดตัวของสปริงจะคงที่ในพิกัดกำลังเดิม ถ้าเปิดดูภายในจะเห็นเส้นลวดของสปริงต่างขนาดกันกับพิกัดกำลังที่หน้าปิด

3.2.3 **ด้วยการนำสปริงอื่นมาหนุนแกนรับน้ำหนักที่อยู่ภายใน** อาจจะทำรางสปริงให้เลื่อนไปมา เช่น เมื่อต้องการใช้จะยกตัวเครื่องซั้งไปด้านหลัง สปริงจะเลื่อนมารับแกนรับน้ำหนักซั้ง เมื่อเลิกใช้จะยกตัวเครื่องให้สปริงเลื่อนกลับทันที จะกลายเป็นเครื่องซั้งที่มีน้ำหนักถูกต้องให้สังเกตตราครุฑที่ฝาประกบด้านข้างจะมีรอยบุบสลาย เมื่อยกเครื่องไปมาจะได้ยินเสียงเคลื่อนที่ของสปริงที่ทำหนุนไว้

3.2.4 **ใช้แท่งเหล็กติดไว้ที่กากบาทใต้ถาดซั้ง**

3.2.5 **ใช้เชือกหรือยาง เป็นเครื่องช่วยดึงบั้ง**

3.2.6 **ใช้ถาดซั้งหลายใบที่มีน้ำหนักต่างกัน** โดยให้ผู้ซื้อเลือกสินค้าใส่ถาดแล้วนำไปซั้งเป็นต้น

การเปิดดูกลไกภายใน

ผู้พิสูจน์อาจทำการเปิดฝาประกบด้านข้างเพื่อดูชิ้นส่วนภายใน ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องซั้งบางเครื่องเมื่อผ่านการตรวจสอบสภาพและทดสอบกับแบบมาตรฐานแล้ว ไม่สามารถวินิจฉัยได้ว่าเครื่องซั้งที่มีสภาพและน้ำหนักคลาดเคลื่อนไปเช่นนั้น เป็นเพราะเหตุใดถ้าไม่เปิดดูก็ไม่อาจวินิจฉัยได้

แบบรายงานพิสูจน์ของกลาง

วิธีเขียนรายละเอียดผลการพิสูจน์ เพื่อรอกข้อความลงแบบพิมพ์รายงานพิสูจน์ของกลาง มีพอสังเขป ดังนี้

บรรทัดที่ 1 ให้เขียนว่าเป็นเครื่องซึ่งชนิดอะไร เช่น ถ้าเป็นเครื่องซึ่งชนิดที่ 6 หน้าปัด ถัดไปคำว่า ยึดทรัพย์ที่ เป็นเลขที่ยึดทรัพย์ของพนักงานสอบสวน ถ้าไม่มีก็ให้เขียนว่าส่งตามหนังสือนำส่งที่....ลงวันที่....

บรรทัดที่ 2 ผู้ต้องหา.....พนักงานสอบสวนจะแจ้งรายชื่อผู้ต้องหา ในหนังสือนำส่ง

บรรทัดที่ 3 ผู้ขอให้พิสูจน์ ส่วนมากเป็นพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจนครบาลหรือสถานี ตำรวจภูธรอำเภอและจังหวัดต่างๆ ส่งมาพิสูจน์

บรรทัดที่ 4 สถานที่อยู่ของพนักงานสอบสวนที่ส่งเครื่องมาพิสูจน์

ผลของการพิสูจน์

บรรทัดที่ 5 โดยตรวจลักษณะ ให้กรอรายละเอียดเครื่องซึ่งของกลางลงในบรรทัดนี้ เช่น ถ้าเป็น เครื่องซึ่งก็ให้เขียนว่า “เป็นเครื่องซึ่งชนิดที่ 6 แบบหน้าปัด พิกัดกำลัง 7 กิโลกรัม” เครื่องหมายส่วนตัว ก หมายเลขประจำเครื่อง 1234-40 มีตราเครื่องหมายคำรับรองแล้วถ้าไม่มีก็บอกว่า “ไม่มีตราเครื่องหมายคำ รับรอง”

บรรทัดที่ 6 ผิดอย่างไร ให้เขียนลักษณะการตรวจสภาพของเครื่องซึ่งส่วนที่ผิดไปจากที่ตรวจสอบ ให้คำรับรองไว้เดิม ลงในช่องนี้ว่ามีอะไรบ้าง เช่น

- เข็มเบนเลขศูนย์ไปทางน้ำหนักเกินหรือน้ำหนักขาดก่อนทำการชั่ง
- ถาดชั่งหมายเลข
- ตราครุฑเครื่องหมายคำรับรอง ชำรุดหรือไม่อย่างไร
- ฝาประกบข้างชำรุด เปิดฝาประกบข้างออกได้

บรรทัดที่ 7 โดยสอบกับแบบมาตรา บรรทัดนี้หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่พิสูจน์โดยนำแบบมาตรา ของทางราชการ ซึ่งเป็นตุ้มน้ำหนักมาทำการทดสอบกับเครื่องซึ่งของกลาง ตัวอย่าง

สอบน้ำหนัก 1 กิโลกรัม น้ำหนักขาด 20 กรัม

สอบน้ำหนัก 2 กิโลกรัม น้ำหนักขาด 100 กรัม

สอบน้ำหนัก 3 กิโลกรัม ถึง 7 กิโลกรัม น้ำหนักขาด 120 กรัม เท่ากันทุกชั้น

ก็ให้เขียนในบรรทัดเดียวกัน

(1 กิโลกรัม เท่ากับ 1000 กรัม)

การที่วงเล็บ (1 กิโลกรัม เท่ากับ 1000 กรัม) เพื่อให้พนักงานสอบสวนทราบว่าน้ำหนักขาดจากความเป็นจริงเปรียบเทียบกับ 1 กิโลกรัม เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด ควรจะดำเนินการกับผู้ต้องหาอย่างใดต่อไป

บรรทัดที่ 8 เหตุเหตุในช่องนี้เป็นช่องสำคัญที่ผู้พิสูจน์ของกลางจะแสดงความคิดเห็นเพื่อชี้ขาดว่าการที่น้ำหนักเครื่องชั่งผิดพลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงเพราะอะไร เกิดจากสภาพของการใช้งานหรือเครื่องชั่งชำรุด หรือสภาพของเครื่องชั่งเก่าใช้งานมานาน หรือเกิดจากการเจตนาทุจริตแก้ไขส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องชั่ง ถ้าผู้ใช้เครื่องชั่งนี้ใช้ชั่งซื้อหรือขายผู้ซื้อหรือผู้ขายจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบอย่างไร เป็นต้น ขึ้นอยู่กับของกลางนั้นจะผิदनน้ำหนักขาดหรือน้ำหนักเกิน

ผู้พิสูจน์ จะต้องพิสูจน์ด้วยเจตนาบริสุทธิ์ไม่คำนึงถึงว่าจะใช้ชั่งซื้อหรือชั่งขาย ใครจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบ เป็นเรื่องข้อเท็จจริงตามเหตุผล แวดล้อม พร้อมทั้งลงชื่อในใบรายงานพิสูจน์นั้นไว้เป็นหลักฐานแล้วทำสำเนาไว้ เมื่อถึงความจำเป็นที่จะต้องไปเป็นพยานศาลจะได้ประโยชน์จากสำเนา

บัตรพิสูจน์ของกลาง

เมื่อพิสูจน์ของกลางและทำรายงานพิสูจน์เสร็จแล้ว จะต้องบันทึกรายละเอียดโดยย่อของรายงานไว้ในบัตรพิสูจน์ของกลางด้วย

ตัวอย่างบัตรด้านหน้า

เครื่องชั่งชนิดที่ 6
พิกัดกำลัง 7 กก.
เครื่องหมาย
หมายเลข
ราย นาย ก แซ่เฮง
จำนวน 1 ราย
ผู้ขอให้พิสูจน์ พนักงานสอบสวน
สภ.อ. สภ.ต.
จังหวัด

ตัวอย่างบัตรด้านหลัง

เครื่องชั่งนี้ผิดกฎหมาย คือ
ก่อนชั่งเข็มเบนเลยศูนย์ 200 กรัม
ทดสอบน้ำหนักแบบมาตรา
ผิदनน้ำหนักฝายน้อย 200 กรัม
ทำให้ผู้ขายสินค้าได้เปรียบผู้ซื้อสินค้า
เป็นน้ำหนักจำนวน 200 กรัม

วันที่.....พ.ศ.....

ชื่อผู้พิสูจน์

เมื่อเขียนบัตรลงชื่อเสร็จแล้วให้นำบัตรนี้ร้อยลวดผูกติดไว้กับตัวเครื่องชั่งของกลางและใช้ตะกั่วบีบตราห้ามใช้ของนายตรวจนั้นไว้เป็นหลักฐาน

การสอบสวนเพิ่มเติมและเป็นพยานศาล

ในบางครั้งเมื่อพิสูจน์ของกลางและส่งคืนพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานสอบสวนหรืออัยการต้องการทราบข้อเท็จจริงหรือไม่เข้าใจถ้อยคำในรายงานพิสูจน์จะกลับมาทำการสอบสวนเพิ่มเติม ผู้พิสูจน์จะต้องให้ความร่วมมือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือข้อสงสัยทั้งปวง ให้พนักงานสอบสวนบันทึกเพิ่มเติมขั้นสุดท้ายเมื่ออัยการเห็นว่าหลักฐานเพียงพอก็จะส่งฟ้องศาลตามที่ถูกกล่าวหา

เมื่อคดีได้ถึงศาลแล้ว บางครั้งผู้พิสูจน์ของกลางจะต้องไปเป็นพยานตามหมายศาลด้วย ในการนี้พยานจะต้องถูกทนายความของผู้ต้องหาซักค้าน จึงจำเป็นจะต้องไปพบอัยการเจ้าของคดีก่อนเพื่อซักซ้อมข้อเท็จจริงในการต่อสู้คดีในชั้นศาล

ตัวอย่างการเขียนรายงานพิสูจน์ของกลาง

รายงานพิสูจน์ของกลาง

เครื่อง ..... ชั่ง ชนิดที่ 6 ..... ยึดทรัพย์สินที่ .....

ผู้ต้องหา ..... นายรักชัง ใจดี .....

ผู้ขอให้พิสูจน์ ..... พนักงานสอบสวน สน., สภอ., สภต. ....

สถานีตำรวจ ..... สน., สภอ., สภต. .... จังหวัด .....

ผลของการพิสูจน์

โดยตรวจลักษณะ เป็นเครื่องชั่ง ชนิดที่ 6 พิกัดกำลัง 35 กิโลกรัม หมายเลขประจำเครื่อง 0008-26 เครื่องหมายส่วนตัว ม เป็นเครื่องชั่งแบบหน้าปัดเดียว (หน้าเอียง) ใน 1 กิโลกรัม มีขีดต่ำสุด (ขีดหมายมาตราต่ำสุด) เท่ากับ 100 กรัม

ผิดอย่างไร ผิดตามกฎหมายดังนี้

1. ไม่มีเครื่องหมายคำรับรอง
2. เข็มของเครื่องชั่งเบนเลข 0 (ศูนย์) ไปทางน้ำหนักขาด (ผิदन้าหนักทางฝ้ายน้อย) เท่ากับ 200 กรัม

โดยสอบกับแบบมาตรา ก่อนทำการตรวจสอบน้ำหนักกับแบบมาตรา เข็มของเครื่องชั่งเบนเลข 0 (ศูนย์) ไปทางน้ำหนักขาด เท่ากับ 200 กรัม

สอบที่ขึ้น	1 กิโลกรัม	น้ำหนักชั่งได้เท่ากับ	800	กรัม	น้ำหนักขาดเท่ากับ	200	กรัม
"	5	"	4,800	"	"	200	กรัม
"	10	"	9,800	"	"	200	กรัม
"	20	"	19,800	"	"	200	กรัม
"	30	"	29,800	"	"	200	กรัม

หมายเหตุ เครื่องชั่งนี้ถ้าผู้ขายได้ทำการชั่งสินค้า (เงาะ) จะทำให้ผู้ขายได้เปรียบผู้ซื้อถึง 200 กรัม ตามที่ได้พิสูจน์ตรวจสอบข้างต้นแล้วนั้น

สำนักงาน.....มาตราชั่งตวงวัด จังหวัด.....

เจ้าพนักงานชั่งตวงวัดผู้พิสูจน์.....

วันที่.....

ตัวอย่างการเขียนบัตรพิสูจน์ของกลาง

รายงานพิสูจน์

เครื่องซึ่งนี้ผิดกฎหมาย คือ.-

ก่อนซึ่งเข็มเบนเลขศูนย์ 200 กรัม

เมื่อสอบน้ำหนักด้วยแบบมาตรา ผิด

น้ำหนักฝ่ายน้อย = 200 กรัม

ทำให้ผู้ขายสินค้าได้เปรียบผู้ซื้อสินค้า

เป็นจำนวนน้ำหนักถึง 200 กรัม

วันที่.....พ.ศ. ....

.....

.....

เจ้าพนักงานชั่งตวงวัด

บัตรพิสูจน์ของกลาง

เครื่อง ..... ซึ่ง ชนิดที่ 6

พิกัดกำลัง ..... 35 กิโลกรัม

รายของ ..... นายรักซึ่ง ไร่ดี

..... จำหน่ายผลไม้ (เงาะ)

..... จำนวน 1 ราย

ผู้ขอให้พิสูจน์ พนักงานสอบสวน สน,

..... สภ.อ., สภ.ต. จังหวัด

ระวางให้บัตรติดอยู่กับเครื่องเสมอ

ตัวอย่างการเขียนบัตรห้ามใช้

บัตรห้ามใช้

นาม นายรักชัง ชาติ

ยี่ห้อ รับซื้อข้าวเปลือก

ถนน นนทบุรี

ตำบล บางกระสอบ

อำเภอ เมือง

จังหวัด นนทบุรี

เครื่อง ชั่ง ชนิดที่ 4 พิกัดกำลัง 500 กก.

ผิดปกติอย่างไร ชำรุด ผิดน้ำหนักทั้งทางฝ้าย

น้อยและทางฝ้ายมาก ไม่นั่นอน

วันที่

นายตรวจ.....

ตัวอย่างการเขียนใบยึดเครื่องชั่งตวงวัด

ใบยึดเครื่องชั่งตวงวัด

ข้าพเจ้านายตรวจมาตราชั่งตวงวัด ได้ยึดเครื่องชั่ง ของ นายรักชั่ง ใจดี
ร้านยี่ห้อ ชายเงาะ ตำบล บางกระสอบ อำเภอ เมือง
จังหวัด นนทบุรี ไว้ดังต่อไปนี้

เครื่อง	จำนวน	พินิจฐาน
ชั่ง ชนิดที่ 6 พิกัดกำลัง 35 กก. หมายเลขประจำเครื่อง 0008-26 เครื่องหมายส่วนตัว (ม)	1 เครื่อง	ชำรุด มีน้ำหนักผิดทั้งฝ่ายมากและผิด น้ำหนักทางฝ่ายน้อย ไม่แน่นอน ยึดส่ง สนง. กลาง

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.25.....

.....
นายตรวจมาตราชั่งตวงวัด

ตัวอย่างบันทึกการตรวจค้นและจับกุม

บันทึกการจับกุม

สถานที่บันทึก ที่ว่าการอำเภอเมืองนครราชสีมา

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

บันทึกนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

วันนี้ 20 พฤษภาคม 2544 เวลาประมาณ 15.30 น. นายตรวจซ่งตวงวัดตามพระราชบัญญัติมาตรา
ซ่งตวงวัด พ.ศ. 2542 โดย นาย ก และนาย ข

ได้ร่วมกันทำการจับกุมตัวผู้ต้องหา จำนวน 1 คน คือ นาง ค

พร้อมของกลางจำนวน 1 รายการ ได้แก่ เครื่องซ่งสปริง

เหตุเกิดที่ ตลาดเทศบาล 5 หมู่ที่ ถนน

อำเภอ/เขต เมือง ตำบล/แขวง ในเมือง จังหวัด นครราชสีมา

โดยกล่าวหาว่า ตามมาตรา 79 พ.ร.บ.ซ่งตวงวัด ใช้หรือมีเครื่องซ่งไว้เพื่อใช้ในกิจการตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง
โดยรู้ว่าเครื่องซ่งตวงวัดมีความเที่ยงผิดเกินอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ระวางโทษ
จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สามารถเปรียบเทียบปรับได้)

และได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบแล้วทุกประการ พร้อมสอบถามผู้ต้องหา นาง ค

ให้การว่า รับสารภาพตามที่กล่าวหา

อันเป็นการให้การด้วยความเต็มใจ ไม่มีผู้ใดจูงใจ ให้คำมั่นสัญญา ชูเชี้ย หลอกหลวงหรือโดยมิชอบด้วยประการ
อื่นใด

ส่วนของกลางได้ทำการ ยึด อายัดไว้ ณ สถานที่ สำนักงานสาขาซ่งตวงวัดเขต 2-6 นครราชสีมา

โดยให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ สนง. สาขาซ่งตวงวัดเขต 2-6 นครราชสีมา

ซึ่งได้ตรวจดูและรับว่าเป็นการถูกต้องแล้ว

อนึ่ง ในการจับกุมครั้งนี้ นายตรวจซึ่งตวงวัดและผู้ร่วมทำการจับมิได้บังคับ ชูเชื้อหรือเรียก รับ ยอมจะ
รับทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นใดมาเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น อีกทั้งมิได้ทำให้ผู้ใดได้รับอันตรายแก่กายหรือ
จิตใจ และมีได้ทำให้ทรัพย์สินของผู้ต้องหาและบริวารสูญหาย เสียหาย เสื่อมค่าหรือไร้ค่าแต่ประการใด

อ่านให้ผู้ต้องหาฟังโดยละเอียดแล้ว ยอมรับว่าบันทึกนี้ถูกต้องตามความจริงทุกประการ จึงลงลายมือ
ชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
(...นาง ค.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม
(...นาย ก.....)

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม
(...ต.....)

ได้รับบันทึกจับกุม

พร้อมรายงานนายตรวจไว้แล้ว

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม
(...ร.....)

(.....นาย บ.....)

ปลัดอำเภอเมืองนครราชสีมา

(กรณีผู้ว่ามอบอำนาจให้ปลัดอำเภอเป็นผู้รับ)

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม/บันทึก/อ่าน
(...นาย ข.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(...นาย ณ.....)

ปรับ 1,000 บาท

ใบเสร็จรับเงิน เล่มที่ 385049

เลขที่ 52

ลงชื่อ.....พยาน
(...นาย ว.....)

ตัวอย่างการเขียนรายงานนายตรวจ

รายงานนายตรวจ

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

ข้าพเจ้าได้ตรวจร้าน หรือโรงงานทำการ.....ขายผลไม้.....
 ของ.....นาง ค.....ยี่ห้อ.....ตลาดสดเทศบาล.....เลขที่.....
 ถนน.....ตำบล.....ในเมือง.....อำเภอ.....เมือง.....
 จังหวัด.....นครราชสีมา.....ถืออาชญาบัตรเลขที่.....หรือถือสำเนาอาชญาบัตร.....
 ของ.....ได้พบเครื่องที่อยู่ในร้านหรือโรงงาน ดังรายการต่อไปนี้

รายละเอียดเครื่องที่ผิด

เครื่อง	ชนิด	พิกัดกำลัง	เลขประจำเครื่อง	ผิดอย่างไร
ชั่ง	สปริง	7 กก.	011-15277-42 เครื่องหมายส่วนตัว	เป็นเครื่องชั่งสองหน้ามีเข็มเพียงหน้าเดียว ก่อนทำการชั่ง เข็มเบนเลยศูนย์ทางน้ำหนักขาด 100 ก. สอบชั้น 1 กก. น้ำหนักชั่งได้เท่ากับ 800 ก. น้ำหนักขาด = 200 ก. " 2 " " " 1800 ก. " = 200 ก. " 3 " " " 2800 ก. " = 200 ก. " 4 " " " 3800 ก. " = 200 ก. " 7 " " " 6800 ก. " = 200 ก. 1 กิโลกรัม เท่ากับ 1000 ก. เครื่องชั่งนี้เมื่อใช้ชั่งขาย ผู้ขายจะได้เปรียบผู้ซื้อตามน้ำหนักที่ขาดดังกล่าว

ข้าพเจ้ารับทราบว่านายตรวจมาตราชั่งตวงวัดได้
 มาตรวจและบีบตราห้ามใช้เครื่องชั่งของข้าพเจ้าคือ
 ดำเนินคดี

.....

นายตรวจ

รวม..... 1.....เครื่องจริง

ลงชื่อ..... ค.....

30 / พ.ค. / 2544

ตัวอย่างการเขียนการเปรียบเทียบปรับ

บันทึกการเปรียบเทียบปรับ

คดีเปรียบเทียบปรับที่ ที่ว่าการอำเภอเมืองนครราชสีมา

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

คดีระหว่าง นาย ก และ นาย ข ผู้กล่าวหา

นาง ค ผู้ต้องหา

ฐานความผิด ตามมาตรา 79 พ.ร.บ. ชั่งตวงวัด ใช้หรือมีเครื่องชั่งตวงวัดไว้เพื่อใช้ในกิจการ
ตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง โดยรู้ว่าเครื่องชั่งตวงวัดมีความเที่ยงผิดเกินอัตราเพื่อหลีกเลี่ยง
เพื่อขาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อวันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544 เวลาประมาณ 15.30 น. นายตรวจชั่งตวงวัด
ตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ได้กล่าวหาว่า

นาง ค

กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด

พ.ศ. 2542 เหตุเกิดที่ ตลาดเทศบาล 5 หมู่ที่ - ถนน -

อำเภอ/เขต เมืองนครราชสีมา ตำบล/แขวง ในเมือง จังหวัด นครราชสีมา

มีผู้ต้องหาชื่อ นาง ค อายุ 28 ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

อาชีพ ค้าขาย อยู่บ้านเลขที่ 196 หมู่ที่ 7 ถนน -

อำเภอ เมือง ตำบล/แขวง หัวทะเล จังหวัด นครราชสีมา

ถือบัตรประจำตัว - เลขที่ - ออกโดย -

วันที่ออกบัตร วันหมดอายุ

ชื่อบิดา นาย ส ชื่อมารดา นาง ถ

และได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบแล้วทุกประการ พร้อมสอบถามผู้ต้องหาให้การว่า ให้การรับสารภาพ

ตลอดข้อหา

เนื่องจากความผิดตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 ดังกล่าวเป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบปรับ โดยผู้ทำการเปรียบเทียบปรับได้ทำการเปรียบเทียบปรับให้ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับจำนวน 10,000.- บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ซึ่งผู้ต้องหาได้ยินยอมตามที่มีการเปรียบเทียบปรับและชำระเงินค่าปรับไว้ถูกต้องแล้ว เป็นอันถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บันทึกนี้ได้อ่านได้ฟังแล้วรับรองว่าถูกต้องตามความจริงทุกประการ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้กล่าวหา
(.....นาย ก.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
(.....นาง ค.....)

ลงชื่อ.....ผู้ทำการเปรียบเทียบ
(.....นาย บ.....)

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก/อ่าน
(.....นางสาว อ.....)

ได้รับเงินค่าปรับจำนวน 10,000.- บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ตามใบเสร็จรับเงินเล่มที่ 385049 เลขที่ 52 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2544 ไว้แล้ว

ลงชื่อ.....พนักงานเจ้าหน้าที่
(.....นาย บ.....)

การตรวจสอบให้คำรับรองเครื่องชั่งสปริง

อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด

อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดสำหรับการให้คำรับรองชั้นแรกและการตรวจสอบ ตามเกณฑ์ของพิกัดกำลังและค่าชั้นหมายมาตราตรวจรับรองของเครื่องชั่งสปริงทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อย ให้เป็นไปตามตารางดังต่อไปนี้

พิกัดกำลัง	ค่าชั้นหมาย มาตราตรวจ รับรอง (e)	พิกัดกำลัง ต่ำสุด (Min) ไม่น้อยกว่า	น้ำหนักที่ใช้ทดสอบ	อัตราเพื่อเหลือ เพื่อขาดสำหรับการ ให้คำรับรอง (±)	อัตราเพื่อเหลือ เพื่อขาดสำหรับการ ตรวจสอบ (±)
3 กก.	10 ก.	100 ก.	ไม่เกิน 0.5 กก.	5 ก.	8 ก.
			เกิน 0.5 กก. ขึ้นไป	10 ก.	15 ก.
7 กก.	20 ก.	200 ก.	ไม่เกิน 1 กก.	10 ก.	15 ก.
			เกิน 1 กก. ขึ้นไป	20 ก.	30 ก.
15 กก.	50 ก.	500 ก.	ไม่เกิน 2.5 กก.	25 ก.	38 ก.
			เกิน 2.5 กก. ขึ้นไป	50 ก.	75 ก.
20 กก.	50 ก.	500 ก.	ไม่เกิน 2.5 กก.	25 ก.	38 ก.
			เกิน 2.5 กก. ขึ้นไป	50 ก.	75 ก.
35 กก.	100 ก.	1 กก.	ไม่เกิน 5 กก.	50 ก.	75 ก.
			เกิน 5 กก. ขึ้นไป	100 ก.	150 ก.
60 กก.	200 ก.	2 กก.	ไม่เกิน 10 กก.	100 ก.	150 ก.
			เกิน 10 กก. ขึ้นไป	200 ก.	300 ก.

- เครื่องชั่งสปริงที่มีพิกัดกำลังไม่เกิน 1 กิโลกรัม ให้ถือว่าเป็นเครื่องชั่งซึ่งมีชั้นความเที่ยง ชั้นสี่

การหาค่าผลผิดของเครื่องชั่งสปริง

โดยส่วนมากเครื่องชั่งสปริงจัดเป็นเครื่องชั่งที่มีส่วนแสดงค่าแบบอนาลอก โดยมีเข็มชี้ค่าเคลื่อนที่บนหน้าปัดแสดงตัวเลขอย่างต่อเนื่องเพื่อแสดงค่าน้ำหนัก การหาค่าผลผิด (ค่าอนาลอก (P) หรือค่าที่เครื่องชั่งแสดงจริง) ของเครื่องชั่งสปริง หาได้ 2 วิธี ดังนี้

1. โดยการอ่านค่าที่เครื่องชั่งแสดงโดยตรง

1.1 เมื่อวางน้ำหนักทดสอบ (L) ที่แน่นอนค่าหนึ่ง และเข็มชี้ค่าเคลื่อนที่แสดงค่าน้ำหนักให้อ่านค่าน้ำหนักที่เครื่องชั่งแสดง เป็น P (ในกรณีที่เข็มชี้ค่าอยู่ระหว่างช่องชั้นหมายมาตราให้ประมาณค่าน้ำหนักระหว่างช่องให้แม่นยำที่สุด)

1.2 ค่าผลผิดของเครื่องชั่ง (E) ที่น้ำหนักทดสอบใดๆ ได้ จากสมการ

$$E = P - L$$

2. โดยการเติมน้ำหนักทดสอบเสริม (ΔL)

2.1 เมื่อชั่งน้ำหนักทดสอบแน่นอนค่าหนึ่ง เครื่องชั่งแสดงค่าใดๆ และเข็มชี้ค่าแสดงค่าน้ำหนักระหว่างช่องชั้นหมายมาตรา

2.2 เติมน้ำหนักเสริมครั้งละ 0.1 e จนกระทั่งเข็มชี้ค่าเคลื่อนที่ไปทับชั้นหมายมาตราที่อยู่ใกล้ที่สุด (เต็มช่องชั้นหมายมาตรา) ให้อ่านค่าน้ำหนักที่เครื่องชั่งแสดงเป็นค่า P และค่าน้ำหนักทดสอบทั้งหมด L (ค่าน้ำหนักทดสอบรวมกับน้ำหนักเสริมทั้งหมด)

2.3 ค่าผลผิด E ของเครื่องชั่ง หาได้จาก

$$E = P - L$$

การดำเนินการก่อนการทดสอบ

1. วางเครื่องชั่งบนแท่นตรวจสอบที่ได้ตั้งระดับอย่างถูกต้องแล้ว
2. ปรับตั้งเข็มชี้ของเครื่องชั่งให้ตรงตำแหน่งศูนย์ทั้งสองด้าน แล้ววางน้ำหนักทดสอบที่มีค่าเท่ากับพิสัยกำลังสูงสุดของเครื่องชั่ง ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง จากนั้นปรับตั้งศูนย์ใหม่ให้ตรงทั้งสองด้านอีกครั้ง
3. ตุ่มน้ำหนักที่ใช้ในการทดสอบต้องได้รับการสอบเทียบจากสำนักชั่งตวงวัด และระยะเวลาการสอบเทียบไม่เกิน 1 ปี

หลักการทดสอบ

1. การทดสอบความสามารถในการทำซ้ำได้ (Repeatability test)

1.1 หลักเกณฑ์การทดสอบ

- (1) การทดสอบให้แบ่งการชั่งออกเป็น 2 ชุด
ชุดที่หนึ่ง : ใช้น้ำหนักทดสอบเท่ากับหรือใกล้เคียงครึ่งหนึ่งของพิคัดกำลังสูงสุดของเครื่องชั่ง
(0.5 Max)
ชุดที่สอง : ใช้น้ำหนักทดสอบเท่ากับหรือใกล้เคียงพิคัดกำลังสูงสุดของเครื่องชั่ง (Max) โดยแต่ละชุดการทดสอบ ให้ชั่งน้ำหนักทดสอบจำนวน 3 ครั้ง
- (2) อ่านค่าน้ำหนักเมื่อการแสดงค่าของเครื่องชั่งอยู่นิ่งแล้ว ในกรณีที่มีค่าเบี่ยงเบนจากศูนย์ระหว่างการชั่งสำหรับแต่ละชุดการทดสอบให้ปรับตั้งเครื่องชั่งมาที่ศูนย์ใหม่
- (3) ค่าแตกต่างของผลการชั่งระหว่างค่าที่มากที่สุดและน้อยที่สุด (ค่าแตกต่างของค่าอนาลอก ($\Delta P = P_{\max} - P_{\min}$)) สำหรับน้ำหนักทดสอบเดียวกัน ต้องไม่มากกว่าค่าสัมบูรณ์ของอัตราเพื่อเหลือ เพื่อขาด ($\Delta P \leq MPE$) ของเครื่องชั่งที่น้ำหนักทดสอบนั้น ๆ

1.2 วิธีการทดสอบ

- (1) บันทึกข้อมูลของเครื่องชั่งที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบลงในตารางทดสอบ เช่น พิคัดกำลังต่ำสุด พิคัดกำลังสูงสุด ฯลฯ
- (2) กำหนดน้ำหนักทดสอบ $\cong 50\%$ ของ Max สำหรับชุดการทดสอบแรก
- (3) วางน้ำหนักทดสอบบนกึ่งกลางแท่นรับน้ำหนัก เมื่อการแสดงค่าหยุดนิ่ง อ่านแล้วบันทึกค่าน้ำหนักเป็น P ทั้งสองด้าน
- (4) ยกน้ำหนักทดสอบออก ถ้าการแสดงค่าของเครื่องชั่งไม่เป็นศูนย์ ให้กดปรับการตั้งค่าศูนย์ใหม่
- (5) ทำตามขั้นตอนที่ (3)-(4) ตามหลักเกณฑ์การทดสอบข้อ (2)
- (6) คำนวณหาค่าความแตกต่างของค่าอนาลอก ΔP จากสมการ
$$\Delta P = P_{\max} - P_{\min}$$
 โดยเปรียบเทียบค่า ΔP กับค่า อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด (mpe) ที่น้ำหนักทดสอบนั้น ตามหลักเกณฑ์การทดสอบข้อ (3)
บันทึกผลลงในตารางทดสอบ
- (7) กำหนดน้ำหนักทดสอบ $\cong Max$ สำหรับชุดการทดสอบที่สอง
- (8) ทำตามขั้นตอนที่ (3)-(6)
- (9) ประเมินผลการทดสอบว่าเครื่องชั่งผ่านการทดสอบนี้หรือไม่ บันทึกผล

ตัวอย่าง 1 เครื่องชั่งสปริงพิกัดกำลัง 7 กิโลกรัม ค่าชั้นหมายความว่าตรวจรับรอง (e) 20 กรัม การทดสอบความสามารถในการทำซ้ำได้ ปรากฏผลดังนี้

พิกัดกำลัง	ค่าชั้นหมายความว่าตรวจรับรอง	น้ำหนักทดสอบ (L)	MPE (Verification)	MPE (Inspection)
7 กก.	20 ก.	ไม่เกิน 1 กก.	10 ก.	15 ก.
		เกิน 1 กก.	20 ก.	30 ก.

1. น้ำหนักทดสอบ (Load) $\cong 0.5 \text{ Max}$ mpe

$$\Delta P = P_{\max} - P_{\min}$$

จำนวนครั้งที่ชั่ง (No.)	เครื่องชั่งแสดงค่า (ค่าอนุลอก : P) กก.			
	หน้า 1		หน้า 2	
1	3.010		2.998	
2	3.008		2.988	
3	3.015		2.990	
ผลต่างของค่าอนุลอก (ΔP) กก.	0.007		0.010	
ผลการทดสอบ	✓	ผ่าน	✓	ผ่าน
		ไม่ผ่าน		ไม่ผ่าน

2. น้ำหนักทดสอบ (Load) $\cong \text{Max}$ MPE

$$\Delta P = P_{\max} - P_{\min}$$

จำนวนครั้งที่ชั่ง (No.)	เครื่องชั่งแสดงค่า (ค่าอนุลอก : P) กก.			
	หน้า 1		หน้า 2	
1	7.018		6.996	
2	7.015		6.986	
3	7.005		6.982	
ผลต่างของค่าอนุลอก (ΔP) กก.	0.013		0.014	
ผลการทดสอบ	✓	ผ่าน	✓	ผ่าน
		ไม่ผ่าน		ไม่ผ่าน

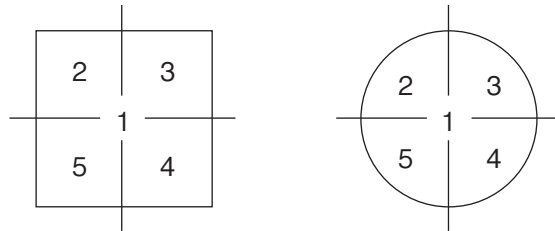
2. การทดสอบเครื่องซึ่งในการวางน้ำหนักที่ตำแหน่งต่าง ๆ (Eccentricity test)

2.1 หลักเกณฑ์การทดสอบ

ในการทดสอบวางน้ำหนักที่ตำแหน่งต่าง ๆ (Eccentric loading) ความแตกต่างของการแสดงค่าของเครื่องซึ่ง ต้องไม่เกินค่าสัมบูรณ์ของอัตราเหือเหลือเหือขาดของน้ำหนักที่ทดสอบนั้น และการแสดงค่าที่แต่ละตำแหน่งต้องอยู่ภายในอัตราเหือเหลือเหือขาดนั้นด้วย

2.2 วิธีการทดสอบ

- (1) ให้แบ่งพื้นที่ของส่วนรับน้ำหนักออกเป็น 4 ส่วน แต่ละส่วนควรมีพื้นที่เท่า ๆ กัน และใส่หมายเลขตำแหน่ง ดังรูปข้างล่าง

- (2) ใช้น้ำหนักทดสอบ เท่ากับหรือประมาณ $1/3$ เท่าของพิกัดกำลังสูงสุดของเครื่องซึ่ง (Max) นั่นคือใช้น้ำหนักทดสอบเท่ากับ $L = 1/3 * \text{Max}$ วางที่ตำแหน่งที่ 1 หรือ 2 (ในกรณีที่ทดสอบเครื่องซึ่งโดยใช้น้ำหนักไม่ทราบค่าต้องวางเริ่มจากตำแหน่งที่ 1)
- (3) บันทึกค่าน้ำหนักทดสอบ L และค่าที่เครื่องซึ่งแสดง P
- (4) เอนน้ำหนักทดสอบทั้งหมดออกจากส่วนรับน้ำหนัก
- (5) เปลี่ยนตำแหน่งการวางน้ำหนักทดสอบในลำดับถัดไป และทำตามขั้นตอนที่ (3) และ (4)
- (6) คำนวณหาค่าผลผิด (E) จากสมการ $E = P - L$ และบันทึกผล
- (7) เปรียบเทียบค่าผลผิด (E) ที่แต่ละตำแหน่งกับค่าอัตราเหือเหลือเหือขาด ซึ่งค่าผลผิดที่แต่ละตำแหน่งต้องไม่มากกว่าอัตราเหือเหลือเหือขาด
- (8) เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของผลผิด ระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ กับค่าอัตราเหือเหลือเหือขาด โดยค่าความแตกต่างระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ต้องไม่มากกว่าค่าสัมบูรณ์ของอัตราเหือเหลือเหือขาด บันทึกผลลงในตารางทดสอบ

ตัวอย่าง 2 เครื่องชั่งสปริง มีค่าขีดหมายมาตรฐานจรรยาบรรณ 20 กรัม พิกัดกำลังสูงสุด 7 กิโลกรัม การทดสอบเครื่องชั่งในการวางน้ำหนักที่ตำแหน่งต่างๆ ปรากฏผลดังนี้

2	3
5	4

น้ำหนักทดสอบ (L) Kg	ตำแหน่งที่วาง	เครื่องชั่งแสดงค่า (P) (kg)		ค่าผลผิด (E) (kg)		อัตราเพื่อเหลือ เผื่อขาด (mpe) (kg)	
		หน้า 1	หน้า 2	หน้า 1	หน้า 2		
(1/3 Max) 3	1						
	2	3.012	2.988	0.012	-0.012	0.020	
	3	3.015	2.985	0.015	-0.015	0.020	
	4	3.018	2.982	0.018	-0.018	0.020	
	5	3.018	2.984	0.018	-0.016	0.020	
ผลการ ทดสอบ	ผลผิดแต่ละตำแหน่งทั้งสองหน้า $\leq$ MPE					✓	ผ่าน
							ไม่ผ่าน
	ผลต่างของผลผิดแต่ละตำแหน่งทั้งสองหน้า $\leq$ MPE					✓	ผ่าน
							ไม่ผ่าน

3. การทดสอบความถูกต้องของการชั่ง (Weighing test)

3.1 หลักเกณฑ์การทดสอบ

- (1) การทดสอบที่จะกล่าวถึงนี้ ใช้เพื่อตัดสินความถูกต้องการทำงานของเครื่องชั่งที่น้ำหนักทดสอบใด ๆ โดยใช้ตุ้มน้ำหนักแบบมาตราใช้งาน (Working standard) ที่ได้รับการสอบเทียบแล้วเท่านั้น เป็นน้ำหนักทดสอบ (L)
- (2) การทดสอบเครื่องชั่งจะใช้น้ำหนักทดสอบหลายค่า โดยเริ่มจากศูนย์ แล้วเพิ่มน้ำหนักเข้าไปตามค่าน้ำหนักทดสอบที่ได้กำหนดไว้ จนกระทั่งถึงพิกัดกำลังสูงสุดของเครื่องชั่ง ในทำนองเดียวกันต้องทอนน้ำหนักทดสอบออกจากเครื่องชั่งกลับมาสู่จุดทดสอบศูนย์อีกครั้ง
- (3) การกำหนดน้ำหนักทดสอบเครื่องชั่งต้องกำหนด อย่างน้อย 5 จุด โดยน้ำหนักที่กำหนดนั้นจะต้องมี Min และ Max ของเครื่องชั่ง และ ค่าน้ำหนักที่อยู่ใกล้เคียงจุดที่จะทำให้ค่าอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด (mpe) เปลี่ยนแปลงด้วย
- (4) ประเมินผลการทดสอบ โดยเปรียบเทียบค่าผลผิดของเครื่องชั่งกับอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดที่น้ำหนักทดสอบนั้นๆ ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่

3.2 วิธีการทดสอบ

- (1) กำหนดน้ำหนักทดสอบ (L) อย่างน้อย 5 ค่า หลักในการเลือกน้ำหนักทดสอบมีดังนี้
  - ก) น้ำหนักทดสอบต้องกำหนดเริ่มจากค่าพิกัดกำลังต่ำสุด (Min) จนถึงพิกัดกำลังสูงสุด (Max) ของเครื่องชั่ง
  - ข) ต้องกำหนดค่าน้ำหนักทดสอบที่อยู่ใกล้เคียงจุดที่จะทำให้ค่าอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด (mpe) เปลี่ยนแปลงด้วยเมื่อเลือกน้ำหนักทดสอบสำหรับเครื่องชั่งที่เปลี่ยนชั้นหมายมาตราได้ ต้องเลือกน้ำหนักทดสอบที่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด (mpe) แต่ละช่วงการชั่งย่อยทั้งหมด
- (2) บันทึกค่าน้ำหนักทดสอบให้เป็นค่า L ลงในตารางทดสอบ
- (3) วางน้ำหนักทดสอบ โดยเริ่มจาก Min
- (4) เมื่อการแสดงค่าของเครื่องชั่งหยุดนิ่ง อ่านและบันทึกค่าลงในตารางทดสอบ โดยให้เป็นค่า P
- (5) เพิ่มน้ำหนักทดสอบในค่าถัดไป จนถึง Max
- (6) ทอนน้ำหนักทดสอบออก จาก Max จนกระทั่งเครื่องชั่งกลับมาที่จุดศูนย์อีกครั้ง
- (7) ค่าผลผิด E ตามสมการ $E = P - L$
- (8) เปรียบเทียบค่าผลผิด E กับค่าอัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด (mpe) สำหรับแต่ละน้ำหนักทดสอบทั้งช่วงการเพิ่มน้ำหนัก และการทอนน้ำหนัก ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ บันทึกผล

ตัวอย่าง 2 เครื่องชั่งสปริง มีค่าชั้นนัยมาตราตรวจรับรอง 20 กรัม พิกัดกำลังสูงสุด 7 กิโลกรัม ผลการทดสอบปรากฏดังตารางข้างล่างนี้

1. พิจารณาค่าอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด ได้ดังนี้

พิกัดกำลัง	ค่า e	พิกัดกำลังต่ำสุด	น้ำหนักทดสอบ (L)	MPE (Verification)	MPE (Inspection)
7 กก.	20 ก.	200 ก.	ไม่เกิน 1 กก.	10 ก.	15 ก.
			เกิน 1 กก.	20 ก.	30 ก.

2. ผลการทดสอบ

น้ำหนักทดสอบ (L) Kg	เครื่องชั่งแสดงค่า (P) (kg)				ผลผิดของเครื่องชั่ง (E) (kg)				อัตราเพื่อเหลือเพื่อขาด (mpe) ($\pm$ kg)
	หน้า 1		หน้า 2		หน้า 1		หน้า 2		
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑	
0	0	0.002	0	0.004	0	0.002	0	0.004	0.010
0.200	0.205	0.206	2.002	2.003	0.005	0.006	0.002	0.003	0.010
1.000	1.008	1.010	1.005	1.004	0.008	0.010	0.005	0.004	0.010
2.000	2.012	2.014	2.012	2.012	0.012	0.014	0.012	0.012	0.020
3.000	3.015	3.016	3.012	3.010	0.015	0.016	0.012	0.010	0.020
5.000	5.017	5.018	5.016	5.014	0.017	0.018	0.016	0.014	0.020
7.000	7.019		7.018		0.019		0.018		0.020
ผลการทดสอบ			✓	ผ่านการทดสอบ					
				ไม่ผ่านการทดสอบ					

4. การทดสอบดิสคริมิเนชัน (Discrimination test)

4.1 หลักเกณฑ์การทดสอบ

- (1) อัตราการตอบสนองของเครื่องชั่งในการทดสอบดิสคริมิเนชัน ให้เป็นดังนี้
สำหรับเครื่องชั่งสปริงที่แสดงค่าแบบอนาล็อก
เมื่อเพิ่มหรือลดน้ำหนักที่มีค่าเท่ากับค่าสัมบูรณ์ของอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดของน้ำหนักที่ทดสอบ เครื่องชั่งต้องแสดงค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่น้อยกว่า 0.7 เท่าของน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง
- (2) น้ำหนักที่ใช้ในการทดสอบดิสคริมิเนชัน มี 3 ค่าด้วยกัน คือ
  - น้ำหนักเท่ากับพิกัดกำลังต่ำสุด (Min)
  - 1/2 ของ พิกัดกำลังสูงสุด
  - และพิกัดกำลังสูงสุด (Max)

4.2 วิธีการทดสอบ

- (1) วางน้ำหนักทดสอบที่มีค่าเท่ากับพิกัดกำลังต่ำสุดของเครื่องชั่ง (Min) ลงบนส่วนรับน้ำหนักและทำการบันทึกค่าเป็น L
- (2) เมื่อเครื่องชั่งอยู่ในสภาวะสมดุล อ่านค่าและบันทึกผลการชั่งเป็น P_1
- (3) วางน้ำหนักทดสอบพิเศษ (Extra load) มีค่าเท่ากับอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดของน้ำหนักทดสอบและเมื่อวางน้ำหนักและเอาน้ำหนักออก ต้องทำให้เครื่องชั่งเสียสมดุลจนสังเกตเห็นได้จากชิ้นส่วนแสดงค่า
- (4) อ่านค่าและบันทึกผลการชั่งเป็น P_2
- (5) คำนวณและบันทึกค่าความแตกต่างของการแสดงค่า ($P_2 - P_1$)
- (6) เอาน้ำหนักทดสอบทั้งหมดออกจากส่วนรับน้ำหนัก
- (7) ทำการทดสอบใหม่อีกครั้ง ตามขั้นตอน (1) ถึง (6) แต่เปลี่ยนน้ำหนักทดสอบใหม่ให้มีค่าเท่ากับ 0.5 Max และมีค่าเท่ากับ Max ตามลำดับ
- (8) ประเมินผลการทดสอบว่าเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ โดยค่าความแตกต่างของการแสดงค่า $P_2 - P_1 \geq 0.7 \text{ mpe}$ ($0.7 \times \text{mpe}$)

ตัวอย่าง 4 การทดสอบดิสคริเมเนชั่น เครื่องชั่งสปริง มีค่าขีดหมายมาตราตรวจรับรอง 20 กรัม พิกัดกำลังสูงสุด 7 กิโลกรัม ปรากฏผลดังนี้

น้ำหนัก ทดสอบ (L) Kg	เครื่องชั่งแสดงค่า (P ₁) (kg)		เพิ่ม Extra load = mpe kg	เครื่องชั่งแสดงค่า (P ₂) kg		P ₂ - P ₁ kg		0.7 *mpe kg
	หน้า 1	หน้า 2		หน้า 1	หน้า 2	หน้า 1	หน้า 2	
0.200	0.202	0.206	0.010	0.214	0.214	0.012	0.008	0.007
3.500	3.508	3.510	0.020	3.526	3.528	0.018	0.018	0.014
7.000	7.018	7.015	0.020	7.035	7.036	0.017	0.019	0.014
ทั้งสองหน้าปัด $P_2 - P_1 \geq 0.7 *mpe$							✓	ผ่าน
								ไม่ผ่าน

5. ตารางการทดสอบ

สาขา/หน่วยตรวจเลขที่ :	ผู้ตรวจสอบ:	วันที่:
------------------------	-------------	---------

แบบตรวจสอบเครื่องชั่งสปริง

ผู้ผลิต: ..... ไบอนุญาตเลขที่: .....

เครื่องหมายส่วนตัว: ..... เครื่องหมายการค้า: .....

ปีที่ผลิต: ..... หมายเลขประจำเครื่อง (ชว): .....

ผู้ขอรับรอง: ..... ที่อยู่: .....

ข้อมูลเครื่องชั่ง

ชั้นความเที่ยงเครื่องชั่ง: ..... พิกัดกำลังสูงสุด (Max): .....

พิกัดกำลังต่ำสุด (Min) ..... ค่าชั้นหมายมาตรตรวจรับรอง (e): .....

แบบมาตรา:

ใบรายงานเลขที่: ..... ชั้นความเที่ยง: .....

สอบเทียบครั้งสุดท้าย: .....

อัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด (MPE):

พิกัดกำลัง	ค่าชั้นหมายมาตรตรวจรับรอง	น้ำหนักทดสอบ (L)	MPE (Verification)	MPE (Inspection)

1. การตั้งศูนย์ตรงทั้งสองด้าน ผ่าน ไม่ผ่าน

2. ทดสอบความสามารถในการทำซ้ำได้

2.1 น้ำหนักทดสอบ L ประมาณ 0.5 Max = $\Delta P_{max} - P_{min}$

จำนวนครั้งที่ชั่ง (No.)	เครื่องชั่งแสดงค่า (ค่าอนาลอก : P) กก.	
	หน้า 1	หน้า 2
1		
2		
3		
ผลต่างของค่าอนาลอก (ΔP)		
ผลการทดสอบ	ผ่าน	ผ่าน
	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน

2.2 น้ำหนักทดสอบ L ประมาณ 0.5 Max = $\Delta P_{max} - P_{min}$

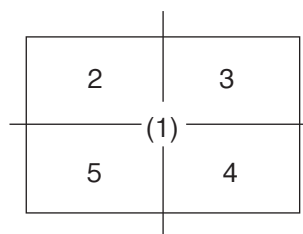
จำนวนครั้งที่ชั่ง (No.)	เครื่องชั่งแสดงค่า (ค่าอนาลอก : P) กก.	
	หน้า 1	หน้า 2
1		
2		
3		
ผลต่างของค่าอนาลอก (ΔP)		
ผลการทดสอบ	ผ่าน	ผ่าน
	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน

3. ทดสอบการวางน้ำหนักที่ตำแหน่งต่าง ๆ (Eccentricity test)

น้ำหนักทดสอบ ประมาณ 1/3 ของ Max =

$E = P - L$

น้ำหนักทดสอบ (L) Kg	ตำแหน่งที่วาง	เครื่องชั่งแสดงค่า (P)		ค่าผลผิด (E)		อัตราเมื่อเหลือ เมื่อขาด (mpe)
		หน้า 1	หน้า 2	หน้า 1	หน้า 2	
(1/3 Max)	1					
	2					
	3					
	4					
	5					
ผลการทดสอบ	ผลผิดแต่ละตำแหน่งทั้งสองหน้า $\leq$ MPE					ผ่าน
	ผลต่างของผลผิดแต่ละตำแหน่งทั้งสองหน้า $\leq$ MPE					ไม่ผ่าน
	ผลผิดแต่ละตำแหน่งทั้งสองหน้า $\leq$ MPE					ผ่าน
	ผลต่างของผลผิดแต่ละตำแหน่งทั้งสองหน้า $\leq$ MPE					ไม่ผ่าน

4. การทดสอบความถูกต้องของการชั่ง (Weighing test)

$E = P - L$

น้ำหนัก ทดสอบ (L)	เครื่องชั่งแสดงค่า (P)				ผลผิดของเครื่องชั่ง (E)				อัตราเมื่อเหลือ เมื่อขาด (mpe) (±)
	หน้า 1		หน้า 2		หน้า 1		หน้า 2		
	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↓	↑	
ผลการทดสอบ		ผ่านการทดสอบ							
		ไม่ผ่านการทดสอบ							

5. การทดสอบดิสคริมิเนชัน (Discrimination)

น้ำหนัก ทดสอบ (L)	เครื่องชั่งแสดงค่า (P ₁)		เพิ่ม Extra load = mpe	เครื่องชั่งแสดงค่า (P ₂)		P ₂ - P ₁		0.7 *mpe
	หน้า 1	หน้า 2		หน้า 1	หน้า 2	หน้า 1	หน้า 2	
ทั้งสองหน้าปัด $P_2 - P_1 \geq 0.7 * mpe$								ผ่าน
								ไม่ผ่าน

สรุปผลการทดสอบ

ประเมินผลการทดสอบ		ไม่ผ่านการทดสอบข้อ...	การดำเนินการ
	เครื่องชั่งผ่านทุกการทดสอบ		
	เครื่องชั่งไม่ผ่านทุกการทดสอบ		

การเปรียบเทียบปรับ ตาม พ.ร.บ. มาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542

พระราชกฤษฎีกา เล่ม 19 ตอนที่ 102 ก ราชกิจจานุเบกษา 8 ตุลาคม 2545 แก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

มาตรา 89 ในพระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542 ให้แก้ไขคำว่า “กรมทะเบียนการค้า” เป็น “กรมการค้าภายใน” และคำว่า “อธิบดีกรมทะเบียนการค้า” เป็น “อธิบดีกรมการค้าภายใน”

เหตุผล

- เพื่อลดมาตรการควบคุมของรัฐมาเป็นการกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมอันเป็นการส่งเสริมและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องชั่งตวงวัดมากยิ่งขึ้นรวมทั้งเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจในการผลิตเครื่องชั่งตวงวัดเพื่อการส่งออกนอกราชอาณาจักร

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“นายตรวจชั่งตวงวัด” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้ออกคำสั่งกระทรวงพาณิชย์ที่ 178/2543 เรื่อง แต่งตั้งนายตรวจชั่งตวงวัด ลงวันที่ 11 กันยายน 2543 แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปในสังกัดสำนักชั่งตวงวัด กรมทะเบียนการค้า และข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป ในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งได้ผ่านการฝึกอบรมนายตรวจชั่งตวงวัดจากสำนักชั่งตวงวัด กรมทะเบียนการค้า เป็นนายตรวจชั่งตวงวัด

อำนาจหน้าที่ของนายตรวจชั่งตวงวัด

มาตรา 52 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นายตรวจชั่งตวงวัดมีอำนาจ

(1) เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ขาย หรือสถานที่เก็บเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อชนิดที่รัฐมนตรีกำหนดให้ผู้บรรจุต้องปฏิบัติตามมาตรา 62 ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อนั้น

(2) เข้าไปในสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดที่ใช้ในกิจการดังระบุไว้ในมาตรา 25

(3) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่เป็นความผิดตามมาตรา 270 หรือมาตรา 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงาน และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้จะมีการยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำลายเครื่องชั่งตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการค้นในเวลาดังกล่าวข้างต้นยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้

(4) ยึดหรืออายัดเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ใน (3)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) (3) และ (4) นายตรวจชั่งตวงวัดจะนำข้าราชการหรือลูกจ้างในสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

มาตรา 53 เครื่องชั่งตวงวัดที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา 52 (4) หากปรากฏว่าไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ให้สำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาส่งคืนหรือถอนการอายัดเครื่องชั่งตวงวัดนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ยึดหรืออายัด

เครื่องซึ่งดวงวัดที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมทะเบียนการค้าและให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

เครื่องซึ่งดวงวัดที่อายัดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ ให้นายตรวจซึ่งดวงวัดถอนการอายัดโดยมิชักช้า

มาตรา 54 สินค้าหีบห่อที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา 52(4) นายตรวจซึ่งดวงวัดมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแก้ไขหีบห่อนั้นให้ถูกต้อง หรือจะสั่งให้ทำลายหีบห่อของสินค้านั้นแล้วคืนสินค้าให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองก็ได้

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายตรวจซึ่งดวงวัดตามวรรคหนึ่ง นายตรวจซึ่งดวงวัดมีอำนาจทำลายหีบห่อของสินค้านั้น แล้วคืนสินค้าให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการคืนสินค้านั้นแต่ในกรณีทำลายหีบห่อแล้ว ถ้าสินค้านั้นโดยสภาพไม่อาจคืนได้จะแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองถ่ายสินค้าจากหีบห่อแล้วนำสินค้าคืนไปภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามให้สินค้านั้นตกเป็นของกรมทะเบียนการค้าและให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 55 เครื่องซึ่งดวงวัดหรือสินค้าหีบห่อที่ยึดไว้ตามมาตรา 52(4) ถ้าขณะยึดไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้ครอบครองและไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ยึด ให้ตกเป็นของกรมทะเบียนการค้าและให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 56 สินค้าหีบห่อที่ยึดไว้ตามมาตรา 52(4) ถ้าเป็นของเสียหายหรือถ้าเก็บรักษาไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินสมควร อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะจัดการขายหรือจำหน่ายสินค้าหีบห่อนั้นก่อนถึงกำหนด ตามมาตรา 55 ก็ได้ ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนสินค้าหีบห่อนั้น

การขายหรือจำหน่ายสินค้าหีบห่อตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 57 ในกรณีที่นายตรวจซึ่งดวงวัดตรวจพบเครื่องซึ่งดวงวัดที่ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวงออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเครื่องซึ่งดวงวัดที่มีความเที่ยงของเครื่องผิดเกินอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายตรวจซึ่งดวงวัดมีอำนาจทำลายเครื่องหมายคำรับรองและทำเครื่องหมายห้ามใช้เครื่องซึ่งดวงวัดนั้นจนกว่าจะได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องและนำไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ เพื่อให้คำรับรองใหม่หรือยึดเครื่องซึ่งดวงวัดนั้นแล้วนำส่งสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขา

เครื่องซึ่งดวงวัดที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง หรือเครื่องซึ่งดวงวัดที่ไม่ปรากฏเจ้าของหรือผู้ครอบครอง หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ยึดให้เครื่องซึ่งดวงวัดนั้นตกเป็นของ

กรมทะเบียนการค้า และให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองมาขอรับเครื่อง ชั่งตวงวัดนั้นคืนภายในกำหนด ให้สำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาคืนเครื่องชั่งตวงวัดให้แก่เจ้าของหรือ ผู้ครอบครองเพื่อนำไปแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด แต่ถ้าสำนักงานกลาง หรือสำนักงานสาขาพิจารณาเห็นว่าเครื่องชั่งตวงวัดนั้นไม่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้หรือมีสภาพไม่สมควรจะ ใช้เป็นเครื่องชั่งตวงวัดต่อไป ก็ให้ตกเป็นของกรมทะเบียนการค้าและให้จัดการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 58 ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายตรวจชั่งตวงวัดตามมาตรา 52 ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา 59 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ นายตรวจชั่งตวงวัดต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวนายตรวจชั่งตวงวัด ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 60 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้นายตรวจชั่งตวงวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

หมวด 1 ความผิดต่อเจ้าพนักงาน มาตรา 136-146

หมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ มาตรา 147-166

เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและจำกัดสิทธิของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

เปรียบเทียบความผิดและบทกำหนดโทษ

ความผิดต่อเจ้าพนักงาน	ความผิดต่อบุคคลธรรมดา
<u>มาตรา 136</u> ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ฯลฯ	<u>มาตรา 393</u> ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ฯลฯ
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	ความผิดต่อบุคคลธรรมดา
<u>มาตรา 161</u> ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสารกรอกข้อความลงในเอกสารหรือดูแลรักษาเอกสารกระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ฯลฯ	<u>มาตรา 265</u> ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท ฯลฯ

จากบทบัญญัติข้างต้นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เจ้าพนักงานเมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายย่อมได้รับการคุ้มครองมากกว่าบุคคลธรรมดา ขณะเดียวกันหากเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริตหรือประพฤตินิชอบ กฎหมายได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานต้องรับโทษหนักยิ่งกว่าบุคคลธรรมดาเช่นกัน

มาตรา 61 เพื่อประโยชน์ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายตรวจซึ่งตรวจวัดเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วย จับ ชั่ง จำคุก คั่น และปล่อยชั่วคราว

หมวด 1 จับ ชั่ง จำคุก มาตรา 77-90

หมวด 2 คั่น มาตรา 91-105

หมวด 3 ปล่อยชั่วคราว มาตรา 106-119 ทวิ

จับ

มาตรา 78 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับนั้นไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

- (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 80
- (2) เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิด หรือพบโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิด โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด
- (3) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้ว และจะหลบหนี
- (4) เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด และแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จับด้วยตนเองไม่ต้องมีหมาย แต่ต้องเป็นในกรณีที่อาจออกหมายจับได้ หรือจับได้ตามประมวลกฎหมายนี้

มาตรา 80 ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสดๆ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาตั้งระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณี ดังนี้

- (1) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ
- (2) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากกระทำความผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุนั้นและมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

มาตรา 81 จะมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม ห้ามมิให้จับ

- (1) ในที่รโหฐาน เว้นแต่จะได้ทำตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน
- (2) ในพระราชวัง หรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระมเหสี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับหรืออยู่ นอกจากจะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน

มาตรา 83 ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับแล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพร้อมด้วยผู้จับ แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับ ชัดขวาง หรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือความป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับผู้นั้น

มาตรา 84 เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้ว ถ้ามีหมายจับก็ให้เอาออกอ่านให้ผู้ถูกจับฟัง ทั้งให้แจ้งเหตุที่จับนั้นด้วย

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้น จะควบคุมผู้ถูกจับไว้หรือปล่อยชั่วคราวก็ได้ เมื่อจับโดยมีหมายให้รายงานต่อไปยังเจ้าหน้าที่ซึ่งออกหมายนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ซึ่งออกหมายต้องการตัวก็ให้จัดการส่งผู้ถูกจับไปให้

ถ้าราษฎรเป็นผู้จับให้บันทึกชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของผู้จับอีกทั้งข้อความและพฤติการณ์แห่งการจับนั้นไว้แล้วให้ผู้จับลงลายมือชื่อกำกับไว้เป็นสำคัญ

ในกรณีที่เป็น เจ้าพนักงานหรือราษฎรที่ทำการจับจะจัดการพยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อนนำตัวไปส่งตามมาตรานี้ก็ได้

มาตรา 85 เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหาและยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น

สิ่งของใดที่ยึดไว้ เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ควบคุมตัว

มาตรา 86 ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนีเท่านั้น

มาตรา 87 ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

ในกรณีซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะยึดเวลาเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงก็ได้ เท่าเหตุจำเป็น ทั้งนี้รวมกันแล้วมิให้เกินเจ็ดวัน

ถ้าเกิดความจำเป็นที่จะควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าเวลาในวรรคก่อน เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้น ให้ส่งผู้ต้องหามาศาล ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนมาชี้แจงเหตุจำเป็นหรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียวมีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีที่ศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลได้สอบสวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล การได้สอบสวนชั้นนี้ ผู้ต้องหาจะแต่งตั้งทนายเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานก็ได้

ถ้าพนักงานสอบสวนต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่น นอกเขตของศาลซึ่งได้สั่งขังผู้ต้องหาไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการขังไปยังศาลในท้องที่ที่จะต้องไปทำการสอบสวนนั้นก็ได้ เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้ส่งโอนไป

ค้ำ

มาตรา 92 ห้ามมิให้ค้ำในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้ำ เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้ำ และในกรณีต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน
- (2) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน
- (3) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไป หรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(4) เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเนื่องจากการเห็นซ้ำว่าจะเอาหมายค้ำมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโอนย้ายเสียก่อน

- (5) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา 78

เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้ำด้วยตนเองไม่ต้องมีหมายค้ำก็ได้ แต่ต้องเป็นในกรณีที่อาจออกหมายค้ำหรือค้ำได้ตามประมวลกฎหมายนี้

มาตรา 93 ห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือ

ตำรวจเป็นผู้ค้นในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด

มาตรา 94 ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ทำการค้นในที่รโหฐาน สิ่งเจ้าของหรือคนอยู่ในนั้น หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้น ให้อยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้ามอีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตามหมาย ทั้งนี้ให้พนักงานผู้นั้นแสดงหมายหรือถ้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายก็ให้แสดงนามและตำแหน่ง ถ้าบุคคลดังกล่าวในวรรคต้นมิยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไปในกรณีจำเป็น จะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้

มาตรา 96 การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก มีข้อยกเว้นดังนี้

- (1) เมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้
- (2) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการค้นในเวลากลางคืนก็ได้
- (3) การค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องมีอนุญาตพิเศษจากอธิบดีกรมตำรวจ หรือข้าหลวงประจำจังหวัด เพื่อการค้นในจังหวัดนั้น ส่วนหัวหน้าในการค้นนั้นต้องเป็นนายอำเภอหรือนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

การปล่อยชั่วคราว

มาตรา 114 เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันและหลักประกันด้วย ก่อนปล่อยตัวไป ให้ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาตั้งต้องการ

หลักประกันมี 3 ชนิด คือ

- (1) มีเงินสดมาวาง
- (2) มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง
- (3) มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

ความผิดและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติความผิดและบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 66-88 และบัญญัติเรื่องการเปรียบเทียบปรับและการปล่อยชั่วคราวไว้ในมาตรา 89-91 โดยให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในจังหวัดอื่นมีอำนาจเปรียบเทียบสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบข้างต้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษจำคุก หรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความผิดที่เปรียบเทียบได้

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ
1	มาตรา 9 ใช้เครื่องชั่งตวงวัดอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนด	มาตรา 66 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
2	มาตรา 10 ใช้มาตราชั่งตวงวัด หรือทำการชั่งตวงวัดในการซื้อขายหรือจำหน่ายสินค้าโดยไม่ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรี	มาตรา 67 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
3	มาตรา 18 ไม่ยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจภายใน 15 วันนับแต่วันทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย	มาตรา 69 ปรับไม่เกิน 1,000 บาท
	มาตรา 19 ไม่แสดงหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ หรือใบแทนไว้ในที่เปิดเผย	
	มาตรา 50 ไม่ยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน 15 วันนับแต่วันทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย	
	มาตรา 51 ไม่แสดงใบอนุญาตหรือใบแทนไว้ที่เปิดเผย	
4	มาตรา 21 ผู้ประกอบธุรกิจไม่ประกอบธุรกิจให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง	มาตรา 70 จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
	มาตรา 24 ผู้ประกอบธุรกิจในการขายทำการขายหรือจำหน่ายเครื่องชั่งตวงวัดที่ไม่มีการให้คำรับรองหรือคำรับรองสิ้นอายุเว้นที่มีการกำหนดยกเว้น	
	มาตรา 25 ผู้ใดใช้เครื่องชั่งตวงวัดที่ไม่มีการให้คำรับรองหรือคำรับรองสิ้นอายุในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับผู้อื่น หรือการให้บริการชั่ง ตวง วัด หรือการใช้เพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากร และค่าธรรมเนียม	
	ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครื่องชั่งตวงวัดเพื่อให้ผู้ใช้เครื่องชั่งตวงวัดถือปฏิบัติ	

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ
	<p>มาตรา 28 ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขาย ผู้ซ่อมเครื่องซังตวงวัด หรือผู้ให้บริการ ไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงหรือการประกอบกิจการสำหรับสถานที่หรือสำนักงานนั้นๆ ทุกแห่ง</p>	
5	<p>มาตรา 22 ผู้ประกอบธุรกิจในการให้บริการซังตวงวัด ไม่ออกหนังสือแสดงผลการซังตวงวัดให้แก่ผู้ขอรับบริการ</p>	<p>มาตรา 71 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท</p>
6	<p>มาตรา 27 ไม่แจ้งการเคลื่อนย้ายเครื่องซังตวงวัดชนิดติดตั้งอยู่กับที่ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ติดตั้งเสร็จเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องซังตวงวัดนั้นใหม่</p>	<p>มาตรา 73 ปรับไม่เกิน 10,000 บาท</p>
7	<p>มาตรา 25 ผู้ใดใช้หรือมีเครื่องซังตวงวัดเพื่อใช้ในการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้าหรือการให้บริการหรือการใช้เพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากร และค่าธรรมเนียม โดยรู้ว่าเครื่องซังตวงวัดนั้นมีความเที่ยงผิดเกินอัตราเพื่อเหลือเพื่อขาดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>มาตรา 79 จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
8	<p>มาตรา 34 ผู้ประกอบธุรกิจในการผลิต นำเข้า ขายหรือซ่อมเครื่องซังตวงวัด ไม่นำเครื่องซังตวงวัดมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพื่อให้คำรับรองภายในเวลาที่กำหนด</p>	<p>มาตรา 81 จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
9	<p>มาตรา 58 ไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่นายตรวจซังตวงวัด ซึ่งปฏิบัติกรตามหน้าที่</p>	<p>มาตรา 82 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท</p>
10	<p>มาตรา 62 ผู้บรรจุไผ่ฝืนประกาศของรัฐมนตรีที่กำหนดชนิดของสินค้าหีบห่อที่ต้องแสดงปริมาณหรือบรรจุสินค้าตามปริมาณที่กำหนด</p>	<p>มาตรา 83 จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
11	<p>มาตรา 85 ผู้ใดขายหรือจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายซึ่งสินค้าหีบห่อที่แสดงปริมาณไว้โดยรู้ว่าปริมาณของสินค้าที่บรรจุในหีบห่อไม่ถูกต้องตามที่แสดงไว้ ซึ่งน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน</p>	<p>มาตรา 85 จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
12	<p>มาตรา 62 (1) ผู้ขายหรือมีไว้เพื่อขายสินค้าหีบห่อไม่แสดงปริมาณของสินค้าหีบห่อ</p> <p>มาตรา 64 วรรคหนึ่ง ไม่แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราซังตวงวัดตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งสินค้าหีบห่อที่นำเข้าในราชอาณาจักรที่แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราซังตวงวัดของต่างประเทศ</p>	<p>มาตรา 86 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท</p>

ลำดับที่	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ
13	<p>มาตรา 64 ผู้นำเข้าผู้ได้นำบรรดาสินค้าที่บroughtเข้ามาในราชอาณาจักรที่แสดงปริมาณของสินค้าตามมาตราซึ่งตวงวัดของต่างประเทศ โดยไม่ปฏิบัติตามวิธีการแสดงปริมาณของสินค้าและอัตราเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีกำหนด</p> <p>ผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือเงื่อนไขที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเกี่ยวกับการแสดงปริมาณของสินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร</p>	มาตรา 87 ปรับไม่เกิน 5,000 บาท
14	<p>มาตรา 88 กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ผู้ที่เป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย</p>	ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ อีกฐานความผิดหนึ่งด้วย

2. ความผิดที่เปรียบเทียบไม่ได้ มีดังนี้

2.1 มาตรา 68 มาตรา 72 มาตรา 77 มาตรา 78 มาตรา 80 มาตรา 84 และมาตรา 88 กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.2 มาตรา 74 มาตรา 76 และมาตรา 88 กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 280,000 บาท

2.3 มาตรา 75 มาตรา 76 และมาตรา 88 กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 120,000 บาท

**การเปรียบเทียบปรับและการปล่อยชั่วคราว
ตามพระราชบัญญัติมาตรการขังตวงวัด พ.ศ. 2542**

มาตรา 89 ถ้าเจ้าพนักงานต่อไปนี้เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก หรือไม่ควรถูกฟ้องร้องสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้มีอำนาจเปรียบเทียบ ดังนี้

- (1) อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในกรุงเทพมหานคร
  - (2) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในจังหวัดอื่น
- เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปรียบเทียบ

ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา 90 ในกรณีที่นายตรวจขังตวงวัดเป็นผู้จับกุมผู้ต้องหาในความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายแล้วแต่กรณี จะปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับโดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ทั้งให้นำบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

นายตรวจขังตวงวัดเมื่อได้พบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และมีการจับกุมผู้กระทำความผิดให้ผู้จับกุมจัดทำบันทึกการจับกุม ซึ่งอาจใช้แบบตามตัวอย่างที่แนบ 1. และกรณีที่เป็นการเปรียบเทียบได้ นายตรวจขังตวงวัดต้องนำตัวผู้ต้องหามาส่งให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับพิจารณาดำเนินการต่อไป

ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับต้องสอบถามผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดจริงและยินยอมชำระค่าปรับหรือไม่ หากผู้ต้องหายินยอมชำระค่าปรับ ก็ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับแจ้งอัตราค่าปรับ เพื่อให้ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบ ภายใน 30 วันนับแต่วันที่เปรียบเทียบ ทั้งนี้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบจะต้องจัดทำบันทึกการเปรียบเทียบปรับซึ่งอาจใช้แบบตามตัวอย่างที่แนบ 2. ด้วย และเมื่อได้ชำระค่าปรับแล้วให้ถือว่าคดีอาญาเป็นอันเลิกกัน ตามมาตรา 37(4) ซึ่งสิทธิหน้าที่อาญาฟ้องย่อมระงับไป ตามมาตรา 39 (3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 37 คดีอาญาเลิกกันได้ ดังต่อไปนี้

- (1) .....
- (2) .....
- (3) .....

(4) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

มาตรา 39 สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไป ดังต่อไปนี้

- (1) .....
- (2) .....
- (3) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา 37
- (4) .....
- (5) .....
- (6) .....
- (7) .....

กรณีที่ผู้ต้องหายินยอมชำระเงินค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแต่ไม่สามารถชำระเงินค่าปรับได้ในวันที่เปรียบเทียบ และประสงค์จะชำระเงินค่าปรับในวันอื่น (ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เปรียบเทียบ) เมื่อผู้ต้องหายื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวซึ่งอาจใช้แบบตามตัวอย่างที่ 3. ก่อนปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบจะต้องให้ผู้ต้องหาทำสัญญาประกันพร้อมหลักประกัน ทั้งนี้ หลักประกันจะต้องเป็นไปตามมาตรา 114 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันที่เปรียบเทียบ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

มาตรา 91 ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายแล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบและให้นำมาตรา 90 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่ามีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรา ชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ด้วยตนเอง ซึ่งผู้กระทำความผิดได้สารภาพและยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเปรียบเทียบ ในลักษณะดังกล่าวนี้กฎหมายบังคับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องส่งเรื่องให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายสำหรับความผิดที่เกิดในจังหวัดอื่นภายในกำหนด 7 วันนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดยินยอมให้เปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้มีอำนาจดำเนินการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดต่อไป

เอกสารสรุปคำบรรยาย

ดังที่ได้ทราบแล้วว่า พ.ร.บ. มาตราซั้งตวงวัด พ.ศ. 2542 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติของกฎหมายโดยให้อำนาจอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายทำการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ. นี้ได้เองในบางความผิด โดยไม่ต้องส่งพนักงานสอบสวน รวมทั้งได้กำหนดให้นายตรวจซั้งตวงวัดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 60) และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อ ประโยชน์ในการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายฉบับนี้ (ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 61)

การที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้เช่นนี้ ก็หมายความว่าต่อไปนี้นายตรวจซั้งตวงวัดย่อมมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกประการ ซึ่งจะแตกต่างกับกฎหมายเดิมที่ไม่ได้ให้อำนาจไว้ ส่วนการใช้ อำนาจตามที่กฎหมายให้ไว้จะต้องดำเนินการอย่างไรนั้นตาม พ.ร.บ. มาตราซั้งตวงวัด พ.ศ. 2542 ไม่ได้ กำหนดไว้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดย อนุโลม

แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์การปฏิบัติกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้เกิดขึ้นเราก็ควร จะต้องทราบกฎหมายหลักของประเทศ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการกำหนด หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการที่จะดำเนินคดีกับ ผู้กระทำความผิดก่อน โดยมีมาตราที่สำคัญๆ ดังนี้

มาตรา 6 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 28 วรรคสอง บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยก บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา 29 วรรคหนึ่ง การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น เท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

มาตรา 31 วรรคสอง การจับ คမ်းขัง ตรวจค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและ เสรีภาพในชีวิตและร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 33 ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคดีพิพาทษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็น ผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา 35 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหะสถาน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัย และครอบครองเคหะสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหะสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหะสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 237 ในคดีอาญา การจับ และคุมขังบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีเหตุจำเป็นให้อื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหา และรายละเอียดแห่งการจับโดยไม่ชักช้ากับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรกและผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน

มาตรา 238 ในคดีอาญาการค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุให้ค้นโดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตราสำคัญที่เกี่ยวข้องก็คงจะมีเพียงเท่านี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นในการดำเนินการใดๆ ในฐานะเจ้าพนักงานตามกฎหมายก็ควรต้องมีความระมัดระวังและปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายโดยเคร่งครัดเพื่อป้องกันการถูกฟ้องคดี

ต่อไปก็จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องการจับ การค้น การควบคุม การปล่อยชั่วคราว ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยหลักเกณฑ์ต่างๆ มีกำหนดไว้ตาม พ.ร.บ.มาตราซังตวงวัด พ.ศ. 2542 อยู่แล้วบางส่วน โดยจะขอกกล่าวถึงหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควบคู่กันไป

การจับ (มาตรา 78 - 86)

มาตรา 78 บัญญัติว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับไม่ได้ แสดงว่าโดยหลักการจับผู้ต้องหาต้องมีหมายจับเสมอ โดยผู้มีอำนาจออกหมายจับเป็นไปตามมาตรา 58 คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือศาลแล้วแต่กรณีโดยการออกหมายจะออกโดยพลการหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้ ถ้ามีผู้ร้องขอต้องสอบให้ปรากฏเหตุผลที่สมควรก่อน สำหรับเหตุที่จะออกหมายจับเป็นไปตามมาตรา 66 ซึ่งมี 4 กรณี คือ

1. เมื่อผู้ต้องหาซึ่งถูกสงสัยโดยมีเหตุอันควรหรือจำเป็นเป็นผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง
2. เมื่อความผิดที่ผู้ต้องหาถูกสงสัยโดยมีเหตุอันควรหรือที่จำเป็นถูกฟ้องมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป
3. เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งไม่ได้ถูกควบคุมหรือขังอยู่ไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัดโดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควรก็ได้หนีไปก็ดี มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานโดยตรงหรือทางอ้อมก็ดี
4. เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกปล่อยชั่วคราวมิสามารถทำสัญญาประกันให้จำนวนเงินสูงกว่าเดิมหรือหาหลักประกันมาเพิ่มหรือให้ดีกว่าเดิม

โดยหมายจับนี้ใช้ได้เรื่อยไปจนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดนั้นจะขาดอายุความหรือถอนหมายคืน ส่วนแบบของหมายจับได้ขอตัวอย่างจากตำรวจมาแล้วและได้แนบไว้ในเอกสารประกอบคำบรรยาย

แต่มาตรา 78 ก็มีข้อยกเว้นให้จับโดยไม่ต้องมีหมายจับได้ในกรณี ดังนี้

1. เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 80

ความผิดซึ่งหน้า หมายความว่า ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสุด ๆ

2. เมื่อพบบุคคลนั้นกำลังพยายามกระทำความผิดหรือพบโดยพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด
3. เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้วจะหลบหนี
4. เมื่อมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด และแจ้งด้วยว่าได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว
5. ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้จับเองสามารถจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ แต่การจับนั้นจะต้องมีเหตุให้ออกหมายจับได้ หรือจับได้โดยไม่ต้องมีหมายตามมาตรา 78(1)-(4)
6. ถ้าบุคคลที่ถูกจับตามหมายหลบหนี หรือมีผู้ช่วยให้หนีไปได้ เจ้าพนักงานผู้จับมีอำนาจติดตามจับกุมผู้นั้นโดยไม่ต้องมีหมายอีก ตามมาตรา 65

ข้อจำกัดในการจับ

ในการจับกุมผู้ต้องหากฎหมายได้กำหนดขอบเขตเกี่ยวกับพื้นที่และสถานที่ที่จะจับกุมผู้กระทำความผิดดังนี้

1. ข้อจำกัดในเรื่องเขตอำนาจของเจ้าพนักงาน ถ้าเป็นพนักงานปกครองจะต้องจับภายในเขตที่ตนมีอำนาจดูแลพื้นที่เท่านั้น ตำรวจมีอำนาจจับได้ทั่วราชอาณาจักร ทั้งในและนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ ส่วนนายตรวจซึ่งตรวจวัดแม้ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ก็ควรที่จะจับกุมผู้กระทำความผิดในเขตพื้นที่ที่ตนดูแลเท่านั้น
2. ข้อจำกัดสถานที่ การจับบุคคลไม่ว่าจะมีหมายจับหรือจับได้โดยไม่ต้องมีหมายห้ามมิให้จับในสถานที่ต่อไปนี้ (ม.81)

2.1 ในที่รโหฐาน เว้นแต่จะได้ทำตามประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยการค้นในที่รโหฐาน คำว่าในที่รโหฐาน หมายถึง สถานที่ใดๆ ที่ไม่ใช่สถานที่ที่เป็นที่สาธารณะสถาน ส่วนคำว่าสาธารณะสถานคือสถานที่ใดๆ ที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

2.2 ในพระราชวังหรือในที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ พระมเหสีหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประทับหรืออยู่นอกจากจะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

วิธีปฏิบัติในการจับ

1. ก่อนจับต้องแสดงตัว คือ แสดงบัตรเจ้าพนักงาน (บัตรนายตรวจซึ่งตรวจวัด)
2. ในการจับ เจ้าพนักงานหรือราษฎร ซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่ถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับและสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพร้อมด้วยผู้จับถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป (มาตรา 83 วรรคแรก)

เป็นดุลพินิจของผู้จับที่จะต้องเลือกใช้วิธีให้เหมาะสมแก่พฤติการณ์ว่าจะปฏิบัติอย่างไร จึงเหมาะสม

3. ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับกุมหรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนีผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือความป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น (83 วรรคแรก)

4. เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องเอาตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตรวจวัดโดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้วถ้ามีหมายจับก็ให้เอาออกอ่านให้ผู้ถูกจับฟังทั้งให้แจ้งเหตุที่จับนั้นด้วย (84 วรรคแรก)

5. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้รับตัวผู้ถูกจับไว้ มีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ผู้ถูกจับถึงสิทธิตามกฎหมาย กล่าวคือ

มาตรา 7 ทวิ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมหรือจับมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) พบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายสองต่อสอง
- (2) ได้รับการเยี่ยมตามสมควร
- (3) ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหา มีหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหานั้นทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่ง

6. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้นจะควบคุมผู้ถูกจับไว้หรือปล่อยชั่วคราวก็ได้ เมื่อจับโดยมีหมายให้รายงานต่อไปยังเจ้าหน้าที่ซึ่งออกหมายนั้นถ้าเจ้าหน้าที่ซึ่งออกหมายต้องการตัวก็ให้จัดส่งผู้ถูกจับไปให้ (มาตรา 84 วรรคสอง)

7. เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหาและยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ (มาตรา 85 วรรคแรก)

การค้นจะต้องกระทำโดยสุภาพ ถ้าเป็นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น (มาตรา 85 วรรคสอง)

สิ่งของใดที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น (มาตรา 85 วรรคท้าย)

8. เมื่อมีการจับตัวผู้กระทำความผิดต้องบันทึกการจับกุมทุกครั้ง ตามแบบที่กำหนด

ข้อสังเกต

- เมื่อนายตรวจซึ่งตรวจจับกุมผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ. นี้ได้แล้ว หากเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. นี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งอยู่ในอำนาจเปรียบเทียบของอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 89) ก็ให้นำตัวมาที่สถานที่ที่กำหนดไว้สำหรับการเปรียบเทียบปรับเพื่อทำการปรับ ซึ่งแต่ละจังหวัดอาจกำหนดสถานที่แตกต่างกันแล้วแต่ผู้ว่าราชการหรือผู้ได้รับมอบหมายกำหนด แต่ถ้าหากว่าผู้ต้องหาไม่ยินยอมเสียค่าปรับหรือยินยอมแล้วแต่ไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ต้องนำตัวส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป นอกจากนี้สำหรับความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่าที่กำหนดไว้ตามมาตรา 89 นี้ จะต้องนำส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีทั้งสิ้น

- นายตรวจซึ่งตรวจวัดไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับเอง จึงต้องนำตัวผู้ต้องหาส่งไปยังผู้มีอำนาจเปรียบเทียบทันที สอดคล้องกับมาตรา 84 วรรคแรก เว้นแต่จะได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ

การควบคุมผู้ต้องหา (มาตรา 86-87)

เมื่อจับตัวผู้ต้องหาได้แล้วก็ต้องมีการควบคุมตัวไว้ ซึ่งผู้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับ ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยมีอำนาจควบคุมไว้ในระหว่างสืบสวนและสอบสวนซึ่งรวมถึงนายตรวจซึ่งตรวจวัดมีอำนาจควบคุมเพื่อรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระค่าปรับเพราะถ้าผู้ต้องหาไม่ยอมเสียค่าปรับก็ต้องส่งให้ตำรวจดำเนินคดี

วิธีการควบคุม (มาตรา 86) ห้ามใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนีเท่านั้น อย่างไรก็ตามจะเป็นการเหมาะสมต้องพิจารณาเหตุพฤติการณ์ความเหมาะสมเป็นกรณีไปโดยคำนึงถึงผู้ถูกจับว่าเป็นเด็ก คนชรา เป็นหญิงหรือคนพิการ เป็นต้น

ฎีกา 889/2581

ฎีกา 744/2581

ระยะเวลาในการควบคุม (มาตรา 87)

1. การควบคุมตัวสามารถทำได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์ แห่งคดี ควรสังเกตว่าเมื่อความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดีหมดสิ้นไปแม้ระยะเวลาควบคุมจะมีเหลืออยู่ก็ควบคุมไม่ได้

2. ในกรณีความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษจะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามค่าให้การ และที่จรรู้ตัวว่าเป็นใคร ที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น เว้นเสียแต่เจ้าพนักงานเห็นว่าถ้าปล่อยจะหลบหนีไป

3. ในกรณีความผิดสูงกว่าความผิดลหุโทษ กฎหมายห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่า 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจแต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลา 48 ชั่วโมงนั้นด้วยในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะยืดเวลาเกินกว่า 48 ชั่วโมงก็ได้ เท่าเหตุจำเป็นแต่ไม่ให้เกิน 7 วัน หากมีความจำเป็นต้องควบคุมไว้นานกว่านี้ต้องร้องขอต่อศาลให้สั่งขังต่อไป

ข้อสังเกตในเรื่องการควบคุมผู้ถูกจับนี้ แม้ว่านายตรวจซึ่งตวงวัดจะมีอำนาจควบคุมตัวได้แต่เนื่องจากสำนักงานซึ่งตวงวัดไม่มีสถานที่ควบคุมตัว ประกอบกับเป็นเรื่องยุ่งยากพอสมควร ซึ่งนายตรวจซึ่งตวงวัดคงไม่มีความชำนาญ ดังนั้นหากจะต้องทำการควบคุมตัวผู้ถูกจับก็จะต้องนำผู้ถูกจับไปส่งมอบให้พนักงานสอบสวนเพื่อควบคุมต่อไป จนกว่าในอนาคตจะมีการกำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้โดยชัดเจน

การปล่อยชั่วคราว (มาตรา 106-119)

ในเรื่องนี้มีกำหนดไว้ตาม ป.วิอาญา มาตรา 106-119 แต่ตาม พ.ร.บ. มาตรา ซึ่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ได้มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะในมาตรา 90

มาตรา 90 ในกรณีที่นายตรวจซึ่งตวงวัดเป็นผู้จับกุมผู้ต้องหาในความผิดที่เปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่ามอบหมายแล้วแต่กรณี จะปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวในระหว่างรอการเปรียบเทียบหรือรอการชำระเงินค่าปรับโดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

โดยขอแยกทำความเข้าใจเป็นประเด็นๆ สำคัญ ดังนี้

ประเด็นแรก ผู้ที่จะมีอำนาจร้องขอปล่อยชั่วคราว กฎหมายได้กำหนดไว้มีอยู่ 2 ประเภท คือ

1. ตัวผู้ต้องหาเอง

2. ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง หมายถึง ญาติพี่น้อง บิดามารดา บุตร ภริยา นายจ้าง ผู้บังคับบัญชาหรือ

ทนายความ

ประเด็นที่สอง ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราวกฎหมายได้กำหนดให้บุคคลต่อไปนี้ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราว คือ

1. กรณีที่เป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ ตาม พ.ร.บ.มาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 มาตรา 89 ผู้มีอำนาจ ได้แก่

- 1.1 อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย สำหรับความผิดเกิดในเขตกรุงเทพมหานคร
- 1.2 ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายสำหรับความผิดเกิดในต่างจังหวัด

2. กรณีความผิดที่ไม่อาจเปรียบเทียบได้ตาม พ.ร.บ.มาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 ผู้มีอำนาจ คือ เจ้าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ

ประเด็นที่สาม การปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามี 3 วิธี คือ

1. โดยไม่ต้องมีประกัน
2. โดยมีประกัน
3. โดยมีประกันและหลักประกัน

แต่กรณีตาม พ.ร.บ.มาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 มีเพียง 2 วิธี (มาตรา 90) คือ

1. โดยมีประกัน (มีสัญญาว่าผู้ต้องหาจะมาพบเมื่อถูกเรียกหรือตามนัดถ้าไม่มาต้องเสียค่าปรับตามที่กำหนดไว้ในสัญญา)

2. โดยมีประกันและหลักประกัน(นอกจากมีสัญญาประกันแล้วต้องมีหลักทรัพย์มาวางเป็นประกันด้วย)

- หลักประกันมี 3 ชนิด คือ 1. มีเงินสดมาวาง 2. มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง 3. มีบุคคลมาเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์ (ม.114)

- ในกรณีที่ใช้หลักประกันเป็นเงินสด ให้ใช้เงินตราในรัฐบาลไทยเท่านั้น

- ในกรณีที่มีหลักประกันอย่างอื่นมาวาง เช่น หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ โดยเฉพาะโฉนดที่ดิน หนังสือ นส.3ก ตัวเงินที่ธนาคารรับรองแล้ว แคชเชียร์เช็ค บัญชีเงินฝาก ของผู้ที่จะประกันซึ่งมีเงินอยู่ตามจำนวนที่กำหนด เป็นต้น

- กรณีบุคคลมาเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์ให้พิจารณาหลักฐานต่างๆ ประกอบ เช่น ตำแหน่ง อาชีพ การงาน หน้าที่ ฐานะ หรือชื่อเสียงที่เป็นที่เชื่อถือได้ เป็นต้น

- ในการพิจารณาหลักประกันจะต้องพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของหลักฐานที่นำมาประกอบด้วย ดังนี้

(1) ผู้ยื่นร้องขอประกันจะต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานที่ทางราชการออกให้ นำมาแสดง

มาแสดง

(2) ผู้ยื่นร้องขอประกันซึ่งมีคู่สมรสตามกฎหมายต้องมีหนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรส

มาแสดงในการทำสัญญาประกันด้วย

ประเด็นที่สี่ เมื่อได้รับคำร้องขอปล่อยชั่วคราวให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือผู้ว่าราชการ

จังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายแล้วแต่กรณี รับผิดชอบและสั่งการโดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ความหนักเบาแห่งข้อหา
2. พยานหลักฐานที่นำมาสืบแล้วมีเพียงใด
3. พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร เช่น เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก หรือผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์ เป็นต้น
4. เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
5. ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือไม่
6. ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่

ประเด็นที่ห้า ในกรณีผิดสัญญาประกันเมื่อผู้ต้องหาหรือผู้ประกันไม่ปฏิบัติตามนัดของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายหรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายแล้วแต่กรณีให้ปฏิบัติดังนี้

1. กรณีหลักประกันเป็นเงินสดมาวาง ให้รีบเงินประกันส่งเป็นรายได้แผ่นดินและมีหนังสือร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดที่ขอประกันตัว (คดีหนีประกัน)
2. กรณีหลักประกันเป็นหลักทรัพย์มาวาง หรือในกรณีอื่นการบังคับหลักประกันให้แจ้งให้ผู้ประกันชำระเงินตามจำนวนที่ประกันเสียก่อนภายในกำหนดระยะเวลา 60 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน เมื่อพ้นกำหนดแล้วผู้ประกันยังไม่นำเงินมาชำระให้ส่งเรื่องต่อพนักงานอัยการดำเนินการฟ้องบังคับตามสัญญาประกันต่อไป

ประเด็นที่หก การกำหนดดวงเงินในการขอประกันให้อยู่ในดุลพินิจของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายแต่ต้องไม่น้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ประเด็นที่เจ็ด การเก็บรักษาหลักทรัพย์ที่รับไว้เป็นหลักประกันให้อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเก็บรักษา ไว้ดังนี้

1. ในพื้นที่กรุงเทพมหานครให้เก็บรักษาไว้ที่กองคลัง
2. ในจังหวัดอื่นให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

ประเด็นที่แปด สัญญาประกันยอมระงับสิ้นไปเมื่อ

1. ผู้ประกันขอถอนสัญญาประกันหรือขอถอนหลักประกันโดยยอมทำได้เมื่อผู้ทำสัญญาประกันมอบตัวผู้ต้องหาคืนต่อผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราว
  2. เมื่อคดีถึงที่สุด
- กรณีสัญญาประกันระงับสิ้นไปให้ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราวคืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไปและให้มีหลักฐานในการส่งมอบหลักประกันทรัพย์สินไว้ด้วย

การค้ำ (มาตรา 91-105)

กรณีเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 91-105 และ พ.ร.บ.มาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 มาตรา 52 โดยการค้ำแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ค้ำในที่รโหฐานและค้ำในที่สาธารณะสถาน สำหรับคำว่า ที่รโหฐาน และที่สาธารณะสถาน คือ อะไรก็ได้พูดไปแล้ว

1. การค้ำในที่รโหฐาน

- การค้ำในที่รโหฐานจะต้องมีหมายค้ำเสมอ (มาตรา 92) ซึ่งผู้มีอำนาจออกหมายค้ำได้แก่ศาลเท่านั้น เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 238 ซึ่งจะแตกต่างจากหมายจับที่ยังให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ออกหมายจับได้แต่ทั้งนี้ไม่มีข้อยกเว้นคือ จะค้ำในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้ำก็ได้แต่ต้องให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ รวมทั้งนายตรวจชั่งตวงวัดเป็นผู้ค้ำและในกรณีต่อไปนี้ (ม.92)

1. เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน
2. เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน
3. เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่นั้น
4. เมื่อความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยกระทำผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในที่นั้นประกอบกับทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้ำมาได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายเสียก่อน
5. เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับ

นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นให้อำนาจนายตรวจชั่งตวงวัด โดยตรงในการค้ำในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายซึ่งบัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.มาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. 2542 มาตรา 52 คือ

1. เข้าไปในสถานที่ผลิต สถานที่ขายหรือสถานที่เก็บเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อชนิดที่รัฐมนตรีกำหนดให้ผู้บรรจุต้องปฏิบัติตามมาตรา 62 ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อนั้น
2. เข้าไปในสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจสอบเครื่องชั่งตวงวัดที่ใช้ในกิจการดังระบุไว้ในมาตรา 25 (เครื่องชั่งตวงวัดที่ใช้ในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับผู้อื่น หรือการให้บริการชั่งตวงหรือวัด หรือใช้เพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากร และค่าธรรมเนียม)
3. ค้ำสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่เป็นความผิดมาตรา 270 หรือมาตรา 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงาน และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้ำมาได้ จะมีการยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำลายเครื่องชั่งตวงวัด หรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และการค้ำในเวลาดังกล่าวข้างต้นยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้
4. ยึดหรืออายัดเครื่องชั่งตวงวัดหรือสินค้าหีบห่อที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ใน (3)

ในการปฏิบัติหน้าที่ (1) (2) (3) และ (4) นายตรวจซึ่งดวงวัดจะนำข้าราชการหรือลูกจ้างในสำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขาไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

- วิธีการค้ำในที่รโหฐานและวิธีปฏิบัติภายหลังการค้ำจะมีหมายหรือไม่ก็ตาม

1. ให้เจ้าพนักงานที่ทำการค้ำในที่รโหฐานสิ่งเจ้าของหรือคนที่อยู่ในนั้นหรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะค้ำให้ยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตามหมาย ทั้งนี้ให้พนักงานผู้นั้นแสดงหมายหรือถ้ำค้ำได้โดยไม่ต้องมีหมายก็ให้แสดงนามและตำแหน่ง (บัตรนายตรวจซึ่งดวงวัด)

ถ้าบุคคลดังกล่าวในวรรคต้นมิยินยอมให้เข้าไป พนักงานมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลายประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งขัดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้ (ม.94)

2. การค้ำในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก แต่มีข้อยกเว้น ดังนี้ (ม.96)

(1) เมื่อลงมือค้ำตั้งแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้ำต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

(2) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้ำในเวลากลางคืนก็ได้

3. ในกรณีค้ำโดยมีหมาย เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้ำ หรือผู้รักษาการแทน เท่านั้น มีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการให้เป็นไปตามหมายนั้น (มาตรา 97)

4. การค้ำในที่รโหฐานนั้นจะค้ำได้แต่เฉพาะเพื่อหาตัวคนหรือสิ่งของที่ต้องการค้ำเท่านั้น แต่มีข้อยกเว้นดังนี้ (มาตรา 98)

(1) ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของโดยไม่จำกัดสิ่ง เจ้าพนักงานผู้ค้ำมีอำนาจยึดสิ่งของใดๆ ที่ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อเป็นประโยชน์หรือยึดผู้ต้องหาหรือจำเลย

(2) เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้ำมีอำนาจจับบุคคล หรือสิ่งของในที่ค้ำนั้นได้เมื่อมีหมายอีกต่างหากหรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า

5. ในการค้ำนั้น เจ้าพนักงานต้องพยายามมิให้มีการเสียหาย และการกระจัดกระจายเท่าที่จะทำได้ (มาตรา 99)

6. ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดเอาสิ่งของที่ต้องการพบซุกซ่อนในร่างกายเจ้าพนักงานผู้ค้ำมีอำนาจค้นตัวผู้นั้น ดังบัญญัติไว้ตามมาตรา 85 (มาตรา 100)

7. สิ่งของซึ่งยึดได้ในการค้ำ ให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อตีตราไว้ หรือให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ (มาตรา 101)

8. การค้ำในที่รโหฐานนั้น ก่อนลงมือค้ำให้เจ้าพนักงานผู้ค้ำแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนและเท่าที่สามารถจะทำได้ให้ค้ำต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น หรือถ้าหาบุคคลเช่นกล่าวนั้นไม่ได้ก็ให้ค้ำต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอรับรองมาเป็นพยาน

การค้ำที่อยู่หรือสำนักงานของผู้ต้องหา หรือจำเลยซึ่งถูกควบคุมหรือขังอยู่ให้ทำต่อหน้าผู้นั้น ถ้าผู้นั้นไม่สามารถหรือไม่ตั้งใจมากำกับจะตั้งผู้แทนหรือให้พยานมากำกับก็ได้ถ้าผู้แทนหรือพยานไม่มี ให้ค้ำต่อบุคคลในครอบครัวหรือต่อหน้าพยานดังกล่าวในวรรคก่อน

สิ่งของใดที่ยึดได้ต้องให้ผู้ครอบครองสถานที่บุคคลในครอบครัวผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทน หรือพยานดูเพื่อให้รับรองว่าถูกต้อง ถ้าบุคคลเช่นกล่าวนั้นรับรองหรือไม่ยอมรับรองก็ให้บันทึกไว้ (มาตรา 102)

9. ให้เจ้าพนักงานผู้ค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้นและสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้องทำบัญชีรายละเอียดไว้บันทึกการค้นและบัญชีสิ่งของนั้นให้อ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัว ผู้ต้องหา จำเลย ผู้แทน หรือพยานฟัง แล้วแต่กรณี แล้วให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้ (มาตรา 103)
10. เจ้าพนักงานที่ค้นโดยมีหมาย ต้องรีบส่งบันทึก และบัญชีดังกล่าวในมาตราก่อน พร้อมด้วยสิ่งของที่ยึดมาถ้าพอจะส่งได้ไปยังผู้ออกหมาย หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กำหนดไว้ในหมาย
ในกรณีที่ค้นโดยไม่มีหมาย โดยเจ้าพนักงานอื่นซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวนให้ส่งบันทึก บัญชีและสิ่งของไปยังพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ใดซึ่งต้องการสิ่งเหล่านั้น (มาตรา 104)

2. การค้นในที่สาธารณะสถาน

มีหลักการเป็นไปตามมาตรา 93 กล่าวคือ กฎหมายห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถานแต่มีข้อยกเว้น คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ รวมถึง นายตรวจซึ่งตวงวัดเป็นผู้ค้นได้ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด เช่นตัวอย่าง เจ้าพนักงานตำรวจมีเหตุอันควรสงสัยว่า นาย ก. พาฝิ่นเถื่อนมาจากจังหวัดเชียงใหม่ ก็ไปทำการค้นพบ นาย ก. ที่หัวลำโพงและทำการค้นหีบห่อและเครื่องเดินทางดังนี้ ย่อมมีอำนาจทำได้

การค้นในที่สาธารณะสถานนี้ กฎหมายมิได้บัญญัติว่าจะต้องมีหมายค้นหรือไม่ ฉะนั้น จึงควรเป็นที่เข้าใจว่า จะมีหมายค้นหรือไม่ก็ตามก็จะกระทำการค้นได้ในเมื่อเข้าเกณฑ์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้

ภาคผนวก

- ก. ระเบียบว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราวตามความในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542
- ข. บันทึกการจับกุม
- ค. บันทึกการเปรียบเทียบคดี
- ง. คำร้องขอปล่อยชั่วคราวและสัญญาประกัน
- จ. หมายเรียก
- ฉ. บันทึกการตรวจค้น

ภาคผนวก ก
ระเบียบว่าด้วย
การเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราว
ตามความในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งตวงวัด
พ.ศ. 2542
ระเบียบจังหวัด (ชื่อจังหวัด)
ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราว
ตามความในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งตวงวัด พ.ศ. 2542

ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราว
ตามความในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542
พ.ศ. 2545

เพื่อให้การปฏิบัติงานพิจารณาการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาตามความในมาตรา 89 และมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 เป็นไปตามวัตถุประสงค์การปรับปรุงส่วนราชการและสามารถดำเนินการไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราวไว้ดังต่อไปนี้

- ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบจังหวัด (ชื่อจังหวัด) ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราวตามความในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2545”
- ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ..... ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป
- ข้อ 3. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน
- ข้อ 4. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด (ชื่อจังหวัด) เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

บททั่วไป

ข้อ 5. ในระเบียบนี้

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด (ชื่อจังหวัด).....

“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราว” หมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

“การเปรียบเทียบคดี” หมายถึง การที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวเห็นว่า ผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก หรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง และได้ใช้อำนาจเปรียบเทียบคดีสำหรับความผิดที่เปรียบเทียบคดีได้ตามระเบียบนี้ โดยผู้ต้องหายินยอมที่จะชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบ

“การปล่อยชั่วคราว” หมายถึง การที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบและปล่อยชั่วคราวอนุญาตให้ผู้ต้องหาพ้นจากการถูกควบคุมสำหรับความผิดที่เปรียบเทียบคดีได้ตามระเบียบนี้ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่มีการกำหนดในระหว่างรอการเปรียบเทียบคดี หรือรอการชำระเงินค่าปรับ โดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

ข้อ 6. ความผิดที่เปรียบเทียบคดีได้ตามระเบียบนี้ เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งอยู่ในอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบได้ตามพระราชบัญญัติมาตราข้างดวงวัด พ.ศ. 2542

ข้อ 7. แบบบันทึกการจับกุม แบบบันทึกการตรวจค้น แบบบันทึกการเปรียบเทียบคดี แบบคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและสัญญาประกัน แบบหมายเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ไปชำระค่าปรับ ซึ่งเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราว ให้ใช้ตามแบบแนบท้ายระเบียบนี้

ข้อ 8. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับสำหรับการเปรียบเทียบคดีและการปล่อยชั่วคราว กรณีความผิดตามพระราชบัญญัติมาตราข้างดวงวัด พ.ศ. 2542 ที่เกิดขึ้น หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตจังหวัด (ชื่อจังหวัด)

หมวด 2 การเปรียบเทียบคดี

ข้อ 9. เมื่อมีการกระทำความผิดในคดีที่เปรียบเทียบคดีได้ตามระเบียบนี้ ให้นายตรวจซึ่งดวงวัดผู้พบการกระทำความผิดทำบันทึกการจับกุมพร้อมแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบ ว่า ความผิดนั้นเป็นความผิดที่เปรียบเทียบคดีได้ และสอบถามความยินยอมว่าจะให้เปรียบเทียบคดีหรือไม่

ในกรณีที่ผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดี ให้นำตัวผู้ต้องหาส่งมอบให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวดำเนินการเปรียบเทียบคดีโดยมิชักช้า เพื่อให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติให้ควบคุมผู้ถูกจับกุมไว้ไม่เกินกว่าความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี โดยระหว่างรอการเปรียบเทียบคดีหรือรอการชำระเงินค่าปรับนั้นถ้าผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวดำเนินการให้เป็นไปตามหมวด 3 ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ให้นำผู้ต้องหาพร้อมบันทึกการจับกุมไปยังพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดีต่อไป

ข้อ 10. เมื่อผู้ต้องหายินยอมชำระเงินค่าปรับ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวพิจารณาบันทึกการจับกุม รวมทั้งเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการเปรียบเทียบคดี ซึ่งเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาพฤติการณ์ในการกระทำความผิดว่าเป็นความผิดตามข้อกล่าวหาหรือครบองค์ประกอบความผิดหรือไม่ ก่อนเปรียบเทียบคดี

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวตรวจพิจารณาแล้วเห็นว่าความผิดตามข้อกล่าวหาไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ไม่ว่าทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องขอการเปรียบเทียบคดีแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวแจ้งนายตรวจซึ่งดวงวัดผู้พบการกระทำความผิดและจับกุมดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องก่อนลงรับคดี

ข้อ 11. การลงรับคดีเพื่อเปรียบเทียบคดีนั้น ให้บันทึกชื่อผู้กล่าวหา ชื่อผู้ต้องหา ที่อยู่ ข้อหาในการกระทำความผิด วัน เวลาที่จับกุม และสถานที่ที่เกิดเหตุ ตลอดจนค่าให้การของผู้ต้องหาที่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดีในสมุดคดี และให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวสั่งเปรียบเทียบคดี โดยกำหนดจำนวนเงินค่าปรับ พร้อมแจ้งผู้ต้องหาทราบเพื่อชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบต่อไป

ข้อ 12. การกำหนดเงินค่าปรับที่จะเปรียบเทียบคดีให้เป็นไปตามอัตราการเปรียบเทียบคดีที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบนี้

ข้อ 13. ในกรณีที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวเห็นว่า ไม่อาจเปรียบเทียบคดีได้ หรือผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดีแต่ไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลา ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

ข้อ 14. ในกรณีที่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิด เมื่อได้ลงรับคดีแล้ว ให้แจ้งสำนักงานการคำภายในจังหวัด (ชื่อจังหวัด) เสนอเรื่องส่งให้พนักงานสอบสวน เพื่อทำการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้วและเห็นว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจที่จะเปรียบเทียบคดีได้ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวดำเนินการเพื่อเปรียบเทียบคดีตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ข้อ 15. ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ หรือยินยอมให้เปรียบเทียบแต่ไม่ยินยอมชำระค่าปรับ หรือคดีที่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิด หรือคดีที่ไม่อาจเปรียบเทียบคดีได้ หรือคดีที่มีการปล่อยชั่วคราว หรือคดีที่ผู้ต้องหาชำระค่าปรับแล้ว ให้บันทึกรายละเอียดแห่งคดีที่ได้ดำเนินการแล้วลงในสมุดคดี

สำนวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วให้นำส่งสำนักงานการคำภายในจังหวัด (ชื่อจังหวัด) เพื่อรวบรวมเก็บรักษาไว้ตามระเบียบของทางราชการ

ข้อ 16. การรับเงิน การออกใบเสร็จรับเงิน การเก็บรักษาและการนำเงินค่าปรับส่งคลังจังหวัด ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการนั้น

หมวด 3

การปล่อยชั่วคราว

ข้อ 17. เมื่อมีการกระทำความผิดที่จะทำการเปรียบเทียบคดีได้ตามระเบียบนี้ ผู้ต้องหาซึ่งยินยอมให้เปรียบเทียบคดีหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อาจยื่นคำร้องขอให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวทำการปล่อยชั่วคราวได้ในระหว่างรอการเปรียบเทียบคดีหรือรอการชำระเงินค่าปรับ โดยมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ 18. เมื่อผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวพิจารณาเห็นว่า ประกันหรือหลักประกันที่ผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวนำมาแสดงเป็นไปตามระเบียบนี้ ให้มีคำสั่งปล่อยชั่วคราวโดยมิชักช้าและมีกำหนดระยะเวลาชั่วคราว ดังนี้

(1) กรณีรอการเปรียบเทียบคดี มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 30 วัน

(2) กรณีรอการชำระเงินค่าปรับ มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 15 วัน

ในกรณีที่ไม้อาจกระทำให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวจะขยายระยะเวลาการปล่อยชั่วคราวได้อีกแต่ไม่เกิน 30 วัน

การคำนวณระยะเวลาการปล่อยชั่วคราว ให้เริ่มนับแต่วันที่มีการปล่อยชั่วคราวและให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่คำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ข้อ 19. เมื่อจะทำการปล่อยชั่วคราว ก่อนปล่อยตัวผู้ต้องหาให้ผู้ต้องหา ผู้ประกัน และผู้เป็นเจ้าของหลักประกัน ลงลายมือชื่อในคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและสัญญาประกัน

ข้อ 20. ในการปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันนั้น หลักประกันที่จะนำมาใช้เพื่อประกอบการพิจารณามี 3 ชนิด คือ

- (1) เงินสด
- (2) หลักทรัพย์อื่น
- (3) บุคคลเป็นประกันโดยแสดงหลักทรัพย์

การกำหนดวงเงินในการขอประกัน กรณีที่หลักประกันเป็นเงินสดให้ใช้เงินตราของรัฐบาลไทยที่มีจำนวนเงินไม่น้อยกว่าอัตราเปรียบเทียบคดีความผิดแนบท้ายระเบียบนี้ หรือหลักทรัพย์อื่นต้องไม่น้อยกว่าสองเท่าของอัตราเปรียบเทียบคดีความผิดแนบท้ายระเบียบนี้

การใช้บุคคลเป็นประกันโดยแสดงหลักทรัพย์ ให้พิจารณาจากหลักฐาน เช่น ตำแหน่ง หน้าที่ อาชีพ การงาน ฐานะหรือชื่อเสียงที่เชื่อถือได้

ข้อ 21. ในกรณีที่ผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวใช้หลักทรัพย์ ที่เป็นตราสารแสดงสิทธิทางการเงิน เช่น สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทประจำ พันธบัตร ตั๋วสัญญาใช้เงิน ฯลฯ เป็นหลักประกันให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวแจ้งอายัดไปยังหน่วยงานที่ออกตราสารนั้นๆ แล้วแต่กรณีโดยเร็วที่สุด ตามแบบแจ้งการอายัดท้ายระเบียบนี้

ข้อ 22. ในการทำสัญญาประกัน ผู้ประกันต้องนำหลักฐานหรือเอกสารมาแสดงต่อผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราว ดังนี้

- (1) หนังสือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสให้เข้าทำสัญญาประกันได้
- (2) บัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นที่ทางราชการออกให้

ข้อ 23. การเก็บรักษาหลักประกันและหลักฐานอื่นๆ ที่นำมาประกันหรือเป็นหลักประกัน ให้เก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานการคำภายในจังหวัด (ชื่อจังหวัด).....

ข้อ 24. ถ้าความปรากฏต่อมาหรือเนื่องจากกลฉ้อฉล ทำให้หลักทรัพย์ตามสัญญาประกันต่ำลงหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ไม่เป็นไปตามระเบียบนี้ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประกันมาพร้อมกัน และให้เปลี่ยนหรือเพิ่มหลักทรัพย์ตามสัญญาประกันให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ 25. การผิดสัญญาประกันโดยผู้ต้องหาหรือผู้ประกันไม่ปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมาย และให้ดำเนินการเกี่ยวกับหลักประกันดังนี้

(1) กรณีหลักประกันเป็นเงินสด ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวดำเนินการริบเงินตามสัญญานั้น และนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(2) การบังคับหลักทรัพย์ที่เป็นหลักประกันหรือกรณีอื่น ให้แจ้งผู้ประกันชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดในสัญญาประกันภายในกำหนดเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ประกันไม่นำเงินมาชำระให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี และปล่อยชั่วคราวดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องร้องบังคับตามสัญญาประกันต่อไป

ข้อ 26. สัญญาประกันยอมระงับสิ้นไปเมื่อ

- (1) ผู้ประกันขอถอนสัญญาประกัน โดยมอบตัวผู้ต้องหาคืนต่อผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราว
- (2) เมื่อคดีถึงที่สุด
- (3) โดยเหตุอื่น

ในกรณีสัญญาประกันระงับตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราวคืนหลักประกัน (ถ้ามี) แก่ผู้สมควรรับไป พร้อมจัดทำหลักฐานในการส่งมอบคืนหลักประกันไว้ด้วย

ประกาศ ณ วันที่   ตุลาคม พ.ศ. 2545

(.....)
ผู้ว่าราชการจังหวัด (ชื่อจังหวัด)

อัตราเปรียบเทียบความผิด
แบบท้ายระเบียบ (ชื่อจังหวัด) ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีและปล่อยชั่วคราว
ตามความในพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2545

ลำดับ	กระทำผิด มาตรา	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		อัตราค่าปรับตามจำนวน/ครั้งของการกระทำ ความผิด (บาท)			
			มาตรา	อัตราโทษ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งต่อไป
1.	9	กรณีกฎหมายกำหนดให้ต้องระวางโทษปรับสถานเดียว ใช้มาตราซึ่งดวงวัดอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนด	66	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	1,000	2,000	3,000	5,000
2.	10	ใช้มาตราซึ่งดวงวัด หรือทำการซึ่งดวงวัดในการซื้อขาย หรือจำหน่ายสินค้าโดยไม่ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรี	67	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	1,000	2,000	3,000	5,000
3.	18	ไม่ยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ ภายใน 15 วันนับแต่วันทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย	69	ปรับไม่เกิน 1,000 บาท	500	500	1,000	1,000
4.	19	ไม่แสดงหนังสือรับรองการประกอบธุรกิจ หรือใบแทนไว้ในที่เปิดเผย	69	ปรับไม่เกิน 1,000 บาท	500	500	1,000	1,000
5.	50	ไม่ยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน 15 วันนับแต่วันทราบการสูญหายหรือถูกทำลาย	69	ปรับไม่เกิน 1,000 บาท	500	500	1,000	1,000
6.	51	ไม่แสดงใบอนุญาตหรือใบแทนไว้ในที่เปิดเผย	69	ปรับไม่เกิน 1,000 บาท	500	500	1,000	1,000
7.	22	ไม่ออกหนังสือแสดงผลการซึ่งดวงหรือวัดให้แก่ผู้ขอรับบริการ	71	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	1,500	3,000	4,500	5,000
8.	27	ไม่แจ้งการเคลื่อนย้ายเครื่องซึ่งดวงหรือวัดชนิดติดตั้งอยู่กับที่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ติดตั้งเสร็จเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องซึ่งดวงวัดนั้นใหม่	73	ปรับไม่เกิน 10,000 บาท	2,500	5,000	7,500	10,000

ลำดับ	การทำผิด มาตรา	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		อัตราค่าปรับตามจำนวน/ครั้งของการกระทำ ความผิด (บาท)			
			มาตรา	อัตราโทษ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งต่อไป
6.	58	ไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่นายตรวจซึ่งดวงวัด ซึ่งปฏิบัติกรตามหน้าที่	82	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	2,000	3,000	4,000	5,000
7.	62 (1)	ขายหรือมีไว้เพื่อขายสินค้าที่บ่อที่ไม่มีการแสดงปริมาณของสินค้าที่บ่อ	86	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	2,000	3,000	4,000	5,000
	64 วรรค 1	ไม่แสดงปริมาณของสินค้าที่บ่อที่นำเข้าในราชอาณาจักร	86	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	2,000	3,000	4,000	5,000
8.	64 วรรค 2	ไม่แสดงปริมาณของสินค้าที่บ่อที่นำเข้าในราชอาณาจักรก่อนรับมอบสินค้า	87	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	1,000	2,000	3,000	5,000
9.	21	กรณีกฎหมายกำหนดให้ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ไม่ประกอบธุรกิจให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง	70	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	5,000	10,000	15,000	20,000
	24	ขายหรือจำหน่ายเครื่องซึ่งดวงวัดที่ไม่มีมาให้ค่ารับรองหรือค่ารับรองสินค้าแล้ว	70	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	10,000	15,000	20,000	20,000
	25 วรรค 1	ใช้เครื่องซึ่งดวงวัดที่ไม่มีมาให้ค่ารับรองหรือค่ารับรองสินค้าอยู่ในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้ากับผู้อื่นหรือการให้บริการซึ่ง ดวง วัด หรือการใช้เพื่อประโยชน์ในการคำนวณค่าตอบแทน ค่าภาษีอากรและค่าธรรมเนียม	70	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	5,000	10,000	15,000	20,000

ลำดับ	การทำผิด มาตรา	ฐานความผิด	บทกำหนดโทษ		อัตราค่าปรับตามจำนวน/ครั้งของการกระทำ ความผิด (บาท)			
			มาตรา	อัตราโทษ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งต่อไป
10.	25 วรรค 2 28	ไม่ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้เครื่องซึ่งดวงวัด ไม่แจ้งสถานที่ประกอบกิจการหรือไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงสถานที่ประกอบกิจการ	70 70	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	5,000 5,000	10,000 10,000	15,000 15,000	20,000 20,000
11.	25 วรรค 1 34	ใช้หรือมีเครื่องซึ่งดวงวัดไว้เพื่อใช้ในการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าหรือการให้บริการหรือการใช้เพื่อประโยชน์อื่นใดโดยรู้หรือควรรู้ว่าเครื่องซึ่งดวงวัดนั้น มีความเที่ยงผิดเกินอัตราเพื่อหลีกเลี่ยงข้อหาตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง ให้นำเครื่องซึ่งดวงวัดมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจ สอบเพื่อให้คำรับรองภายในเวลาที่กำหนด	79 81	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	10,000 5,000	15,000 10,000	20,000 15,000	20,000 20,000
12.	62	ฝ่าฝืนประกาศของรัฐมนตรีที่กำหนดชนิดของสินค้าที่บ่อนที่ต้องแสดงปริมาณ หรือบรรจุสินค้าตามปริมาณที่กำหนด	83	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	5,000	10,000	15,000	20,000
13.	85	มีไว้เพื่อขายหรือจำหน่ายซึ่งสินค้าที่บ่อนที่แสดงปริมาณไว้โดยรู้ปริมาณสินค้าที่บรรจุในหีบห่อไม่ถูกต้องตามที่แสดงไว้ซึ่งน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน	85	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	10,000	15,000	20,000	20,000

ภาคผนวก ข
บันทึกการจับกุม

บันทึกการจับกุม

สถานที่บันทึก.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

บันทึกนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

วันนี้.....เวลาประมาณ.....น. นายตรวจซึ่งตวงวัดตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่งตวงวัด พ.ศ. 2542 โดย.....

ได้ร่วมกันทำการจับกุมตัวผู้ต้องหา จำนวน ..... คน คือ .....

พร้อมของกลาง จำนวน.....รายการ ได้แก่.....

เหตุเกิดที่.....หมู่ที่..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

โดยกล่าวหาว่า .....

และได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบแล้วทุกประการ พร้อมสอบถามผู้ต้องหา.....

ให้การว่า.....

อันเป็นการให้การด้วยความเต็มใจ ไม่มีผู้ใดจูงใจ ให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบด้วยประการอื่นใด

ส่วนของกลางได้ทำ ยึด อายัดไว้ ณ สถานที่ .....

โดยให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ.....

ซึ่งได้ตรวจดูและรับว่าเป็นการถูกต้องแล้ว

อนึ่ง ในการจับกุมครั้งนี้ นายตรวจซึ่งตวงวัดและผู้ร่วมทำการจับกุมมิได้บังคับขู่เข็ญหรือเรียก รับ ยอมจะรับทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นใดมาเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น อีกทั้งมิได้ทำให้ผู้ใดได้รับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ และมีได้ทำให้ทรัพย์สินของผู้ต้องหาและบริวารสูญหาย เสียหาย เสื่อมค่าหรือไร้ค่าแต่ประการใด

อ่านให้ผู้ต้องหาฟังโดยละเอียดแล้ว ยอมรับว่าบันทึกนี้ถูกต้องตามความจริงทุกประการ จึงลงลายมือ ชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้จับกุม/บันทึก/อ่าน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ภาคผนวก ค
บันทึกการเปรียบเทียบคดี

บันทึกการเปรียบเทียบคดี

คดีเปรียบเทียบที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

คดีระหว่าง ..... ผู้กล่าวหา

..... ผู้ต้องหา

ฐานความผิด .....

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลาประมาณ.....น.

นายตรวจซ่งตวงวัด ตามพระราชบัญญัติมาตราซ่งตวงวัด พ.ศ. 2542 ได้กล่าวหาว่า .....

.....กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตราซ่งตวงวัด พ.ศ. 2542

เหตุเกิดที่.....

หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

มีผู้ต้องหาชื่อ.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ..... สัญชาติ.....

อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

อำเภอ/เขต.....ตำบล/แขวง.....จังหวัด.....

ถือบัตรประจำตัว.....เลขที่.....ออกโดย.....

วันที่ออกบัตร.....วันหมดอายุ.....

ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....

และได้แจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบแล้วทุกประการ พร้อมสอบถามผู้ต้องหาให้การว่า.....

.....

.....

.....

.....

เนื่องจากความผิดตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542 ดังกล่าวเป็นความผิดที่เปรียบเทียบคดีได้ และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดี โดยผู้ทำการเปรียบเทียบคดีได้ทำการเปรียบเทียบคดีให้ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับ จำนวน.....บาท (.....) ซึ่งผู้ต้องหาได้ยินยอมตามที่มีการเปรียบเทียบคดีและชำระเงินค่าปรับไว้ถูกต้องแล้ว เป็นอันถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บันทึกนี้ได้อ่านให้ฟังแล้ว รับรองว่าถูกต้องตามความจริงทุกประการ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้กล่าวหา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ทำการเปรียบเทียบ
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจค้น
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก/อ่าน
(.....)

ได้รับเงินค่าปรับ จำนวน.....บาท (.....)
ตามใบเสร็จรับเงินเล่มที่.....เลขที่.....วันที่.....ไว้แล้ว

ลงชื่อ.....พนักงานเจ้าหน้าที่
(.....)

ภาคผนวก ง

คำร้องขอปล่อยชั่วคราวและสัญญาประกัน

คำร้องขอลดหย่อนชั่วคราวและสัญญาประกัน

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า.....ผู้ต้องหา/ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง
โดยเป็น.....กับผู้ต้องหา มีความประสงค์ขอให้ผู้มีอำนาจลดหย่อนชั่วคราวทำการ
ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวได้แก่.....ในระหว่างรอการเปรียบเทียบปรับ/รอการ
ชำระเงินค่าปรับ ตามคดีความผิดตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่งดวงวัด พ.ศ. 2542

2. ข้าพเจ้า.....ผู้ร้องขอประกัน
อายุ.....ปี เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่.....
ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....
จังหวัด..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
ขอทำสัญญาประกันต่อผู้มีอำนาจลดหย่อนชั่วคราว เพื่อรับประกันตัวผู้ต้องหาดังกล่าวข้างต้น โดยมีสิ่งต่อไปนี้
เป็นประกันและหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาของข้าพเจ้า

- วางเงินสด จำนวน.....บาท (.....)
- มีหลักทรัพย์ จำนวน.....รายการ ได้แก่.....
ซึ่งเป็นของ..... เป็นจำนวน.....บาท
- มีบุคคลได้แก่.....
โดยแสดงหลักประกันคือ.....
เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....)
โดยได้เคยประกัน/ไม่เคยประกันไว้ในสัญญาประกัน.....
.....เมื่อวันที่.....
และยินยอมให้แจ้งอายัดหลักประกันต่อผู้ออกตราสาร/สมุดบัญชี/.....

3. ในระหว่างการรับประกันตัวผู้ต้องหาในคดีนี้ ข้าพเจ้าหรือผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวจะขอปฏิบัติ
ตามนัดหรือหมายเรียกของผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราว และจะมาตามนัดทุกคราวที่นัด จนกว่าผู้มีอำนาจปล่อย
ชั่วคราวจะสั่งให้ถอนประกันหรือปล่อยตัวไป หรือเมื่อข้าพเจ้าได้นำบุคคลดังกล่าวมามอบตัวต่อผู้มีอำนาจปล่อย
ชั่วคราว โดยได้สั่งให้ถอนประกันหรือปล่อยตัวไป

4. ถ้าข้าพเจ้าหรือผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวไม่ปฏิบัติตามสัญญา ข้าพเจ้าขอยอมรับผิดชอบและ
 ใช้เงิน จำนวน.....บาท (.....)
 และยินยอมให้ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราวดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับหลักประกัน (ถ้ามี) ได้ทันที โดยมีพิกัดต้อง
 บอกกล่าว

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา
 (.....)

ลงชื่อ.....ผู้ร้องขอประกัน
 (.....)

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับการประกัน
 (.....)

ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)

ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)

<p>คำสั่งปล่อยชั่วคราวและรับสัญญาประกัน</p> <p>ได้ตรวจพิจารณาประกันและหลักประกัน แล้ว ถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการเปรียบเทียบคดี และปล่อยชั่วคราว</p> <p>☐ รับสัญญาประกัน</p> <p>☐ ให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว</p> <p>ลงชื่อ..... (.....) ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราว</p>	<p>คำสั่งคืนหลักประกัน</p> <p>เนื่องจากสัญญาประกันระงับสิ้นไปตาม ระเบียบว่าด้วยการเปรียบเทียบคดี และปล่อย ชั่วคราว ฯ จึงให้คืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไป</p> <p>ลงชื่อ..... (.....) ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราว</p>
--	---

ภาคผนวก จ
หมายเรียก

หมายเรียก

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ให้ไปชำระค่าปรับ
ถึง .....

ด้วยเมื่อวันที่.....เวลาประมาณ.....น.
ข้าพเจ้านายตรวจซังตวงวัด ตามพระราชบัญญัติมาตราซังตวงวัด พ.ศ. 2542 ได้กระทำการจับกุม
ผู้ต้องหา.....
ในความผิดฐาน.....ตามพระราชบัญญัติมาตราซังตวงวัด พ.ศ. 2542
อันเป็นความผิดที่เปรียบเทียบคดีได้และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดี เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับ
จำนวน.....บาท (.....) ตามที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี
ได้ทำการเปรียบเทียบแล้วภายในสิบวันนับแต่วันที่เปรียบเทียบคดี (วันที่ลงในหมายนี้) ให้ถือว่าคดีเลิกกันตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

จึงแจ้งมายังท่านเพื่อให้ไปชำระเงินค่าปรับ จำนวน.....บาท
(.....) ณ .....กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ภายใน
ระยะเวลาที่กำหนด หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะได้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

ลงชื่อ.....
(.....)

นายตรวจซังตวงวัด
ตามพระราชบัญญัติมาตราซังตวงวัด พ.ศ. 2542

ภาคผนวก จ
บันทึกการตรวจค้น

บันทึกการตรวจค้น

สถานที่บันทึก.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

บันทึกนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

วันนี้.....เวลาประมาณ.....น. นายตรวจซึ่งตวงวัด

ตามพระราชบัญญัติมาตราตราซึ่งตวงวัด พ.ศ. 2542 โดย.....

ได้ร่วมกันนำหมายค้นของศาล.....ที่...../25.....ลงวันที่.....

ออกโดย.....มาขอกำหนดการตรวจค้นที่.....

หมู่ที่.....ถนน.....อำเภอ/เขต.....ตำบล/แขวง.....

จังหวัด.....ต่อหน้า.....

ซึ่งเป็นเจ้าของผู้ครอบครองสถานที่หรือผู้ต้องหาหรือบุคคลในครอบครัวหรือพยาน จึงได้แสดงตัวพร้อมหมายค้น

และอ่านข้อความในหมายค้นให้ทราบจนเป็นที่เข้าใจซึ่ง.....ได้

อนุญาตให้เข้าทำการตรวจค้น ก่อนทำการตรวจค้นนายตรวจซึ่งตวงวัด และพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกคนได้แสดง

ความบริสุทธิ์จนเป็นที่พอใจแล้ว เริ่มทำการตรวจค้นเมื่อเวลา .....น. จนกระทั่งเวลา.....น.

จึงเสร็จสิ้นการตรวจค้น

ผลการตรวจค้นปรากฏว่า.....

จึงได้ยึดสิ่งของจำนวน.....รายการ ได้แก่ .....

ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีต่อไป

สิ่งของที่ยึดมานี้ได้ให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ.....
ซึ่งได้ตรวจสอบและรับว่าเป็นการถูกต้องแล้ว

อนึ่ง ในการตรวจค้นและยึดสิ่งของจับกุมครั้งนี้ นายตรวจซึ่งตวงวัดและผู้ร่วมทำการตรวจค้น จับกุม มิได้บังคับ ชูเชิญหรือเรียก รับ ยอมจะรับทรัพย์สินหรือทรัพย์สินอื่นใดมาเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น อีกทั้ง มิได้ทำให้ผู้ใดได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ และมิได้ทำให้ทรัพย์สินของผู้ต้องหาและบริวาร สูญหาย เสียหาย เสื่อมค่าหรือไร้ค่าแต่ประการใด

อ่านให้ฟังโดยละเอียดแล้ว ยอมรับว่าบันทึกนี้ถูกต้องตามความจริงทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็น หลักฐาน

ลงชื่อ.....เจ้าของ/ผู้ต้องหา/.....
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจค้น
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจค้น
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจค้น
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจค้น/บันทึก/อ่าน
(.....)

คู่มือการปฏิบัติงาน

ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- 1 การก่อสร้างและบำรุงรักษาทางและสะพาน
- 2 การควบคุมอาคาร
- 3 การสำรวจ ออกแบบและประมาณราคา สระเก็บน้ำ
ชุดลอกหนองน้ำ บึงธรรมชาติ
- 4 การบำรุงรักษาลongส่งน้ำดาดคอนกรีตทั้งสายหลัก
และสายซอยและโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
- 5 การบริหาร จัดการ และการพัฒนาทรัพยากร
น้ำบาดาลแบบยั่งยืน
- 6 การวางผังเมืองรวม
- 7 การอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำและ
การขุดลอกร่องน้ำขนาดเล็ก
- 8 งานสถานีขนส่งผู้โดยสาร
- 9 การควบคุมการก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ
- 10 งานวิศวกรรมจราจรทางบก
- 11 แนวทางการจัดหาน้ำสะอาดในชุมชนและกระบวนการ
พิจารณาการจัดสร้างระบบประปาหมู่บ้าน
- 12 สื่อการสอน VCD งานทาง

ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษา

ความสงบเรียบร้อย

- 1 การออกไปอนุญาตขายสุราและยาสูบ
- 2 การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติควบคุม
น้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542
- 3 งาน ชั่ง ตวง วัด

ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน

พาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว

- 1 การส่งเสริมการลงทุน
- 2 การดำเนินงานและวิธีปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
โรงงาน พ.ศ. 2535

ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต

- 1 งานสวัสดิการสังคม
- 2 การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการฌาปนกิจ
สงเคราะห์ พ.ศ. 2545
- 3 การควบคุมหอพักเอกชน ตามพระราชบัญญัติ
หอพัก พ.ศ. 2507
- 4 การถ่ายโอนภารกิจศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
ในศาสนสถานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5 การถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร
ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 6 การฝึกอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและ
หัตถกรรมไทย
- 7 การแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการจัดการ
เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย

ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

- 1 การดูแลรักษาและคุ้มครองที่สาธารณประโยชน์
- 2 การควบคุมไฟฟ้า
- 3 การพัฒนาป่าชุมชน
- 4 การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่ดินรกร้าง
ว่างเปล่า
- 5 โครงการอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี

และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 1 การดูแลรักษาโบราณสถาน

การถ่ายโอนภารกิจ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

มุ่งให้ประชาชนพึงได้รับ

บริการที่รวดเร็ว มีคุณภาพ

และตรงตามความต้องการ

รวมทั้งมีส่วนร่วม

ในการบริหารงาน

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

ตู้ ปณ.5 ปณพ. ศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร 10304

โทรศัพท์/โทรสาร 0 2280 7383, 0 2280 7384

E-mail : dloc@thaimail.com

<http://www.dloc.opm.go.th>